

Ons Pensioen

TIJDSCHRIFT VAN DE BPP: BELANGENVERENIGING
PENSOENGERECHTIGDEN PENSOENFONDS ZORG EN WELZIJN

NUMMER 5, JAARGANG 30 • OKTOBER 2016

Is er wel
pensioencrisis?

P. 10

"De zekerheden van
ons pensioen heb-
ben nare gevolgen."

P. 14

Alle seinen staan op
groen, behalve voor
gepensioneerden.

P. 20

Vrije Geluiden

Ik kijk er vaak naar, Vrije Geluiden, een TV programma van de VPRO over muziek op zondagmorgen. Bijzondere en soms vreemde klanken komen voorbij, maar altijd interessant en verfrissend. Dat willen we ook met Ons Pensioen.

ROELOF JAN MULDER

de universiteit van Amsterdam. Van Praag is een coryfee op zijn vakgebied, onder andere medeoprichter en oud-directeur van het Tinbergen instituut. Hij vindt dat het huidige pensioensysteem met een paar aanpassingen nog jaren mee kan. Zie het interview op pag 10. En ook de visie van twee andere experts op dit gebied op pag 14.

AUTEUR:
ROELOF JAN MULDER

Een andere berekeningswijze van de rekenrente, dat was het hoofdonderwerp tijdens het eerdergenoemde pensioendeбат. De politieke partijen SP en 50PLUS vonden en vinden het niet uit te leggen dat de pensioenfondsen die over een enorm kapitaal beschikken (1400 miljard euro), dit kapitaal niet mogen aanwenden voor indexatie, nee eventueel zelfs moeten korten. Dat is vooral vanwege de lage dekkingsgraad, veroorzaakt door de lage rekenrente. De fondsen moeten dus rekenen met een kunstmatig lage pensioenreserve terwijl ze in werkelijkheid beschikken over dat geweldige kapitaal. Betrokken partijen dienden dan ook een motie in waarin de regering werd gevraagd alles te doen om korten te voorkomen en indexeren weer mogelijk te maken. Het enige dat staatssecretaris Klijnsma echter toe wilde zeggen was te onderzoeken of de hersteltermijnen voor de fondsen iets zouden kunnen worden verlengd waardoor korten niet direct noodzakelijk zou worden. Verder wilde ze niet gaan. Om van een andere berekening van de rekenrente, bijvoorbeeld met de beleggingsresultaten van de fondsen als basis, maar helemaal niet te spreken. Al met al behoorlijk teleurstellend.

Maar we gaan door met de strijd en houden u op de hoogte. Veel leesplezier. —

“
Verschillende
opinies
over heikele
onderwerpen
verwoorden.
”

OTOLIFT uw onopvallende traplift

- ① Uw trapeuning blijft
- ② Brede kant trap blijft vrij
- ③ Montage op uw treden
- ④ Dunste enkele rail ter wereld
- ⑤ Supercompacte opklapbare stoel

- Huren al vanaf één maand mogelijk
- Nieuwe en gebruikte trapliften
- Levertijd vanaf één week
- Marktleider in Nederland

☎ Bel gratis 0800 444 777 2
of ga direct naar www.otolift.nl

Vrijblijvend Otolift
thuisadvies?

Meer dan 160.000 tevreden
klanten gingen u voor!

Altijd bij u in de
buurt!

Meer dan 70 servicepunten
door heel Nederland.

OTOLIFT
TRAPLIFTEN
BESTAAT
125 JAAR
1891 - 2016

Wie jarig is
trakteert!
€500
korting
tot 31-10-2016

STUUR MIJ DE GRATIS BROCHURE

- Ik heb een rechte trap
 Ik heb een trap met bochten

Naam _____
Adres _____
Postcode/plaats _____
Telefoon _____

Stuur deze bon in een ongefrankeerde envelop naar:
Otolift Antwoordnummer 17014, 2810 VK Bergambacht

Inhoudsopgave

Vrije Geluiden

- 3 -

Toch brood & spelen?

- 6 -

Van de bestuurstafel

- 7 -

In memoriam

- 8 -

Europese pensioenwetgeving is geen bedreiging
voor ons pensioenstelsel

- 9 -

Professor Van Praag: "Huidig pensioensysteem
kan nog jaren mee"

"Maak ons midden in de nacht wakker en vraag naar het pensioensysteem en we stamelen gehoorzaam 'onhoudbaar' en we draaien ons om", schreef Bernard van Praag onlangs. Hij gaat in op onze vraag 'Is er wel pensioen crisis?'.

- 10 -

Er is meer aan de hand

Jos Berkemijer en Gidy Koopmans vergelijken het nieuwe pensioenstelsel met een motor die is vastgelopen. "Je kunt wel repareren, maar dat is bijna onbegonnen werk. Het is beter een nieuwe motor in een verder nog goede auto te laten zetten."

- 14 -

Marktwerking in de curatieve zorg mislukt?

- 18 -

Alle seinen staan op groen, behalve voor gepensioneerden 'De overheidsfinanciën zijn inmiddels meer in balans. Al met al is Nederland sterk uit de crisis gekomen', staat in de stukken die op Prinsjesdag aan de Tweede Kamer werden aangeboden. Gemiddeld stijgt de koopkracht met 1,1%. De gepensioneerden zitten op de nullijn door een sigaar uit eigen doos.

- 20 -

Recensie Pensioen in Nederland

- 23 -

Pensioenstelsel wankelt door rentebeleid

Europese centrale bank
(Column Hasko van Dalen)

- 24 -

Aufrey's DeliCasa

- 25 -

Kruiswoordpuzzel & Cryptogram

- 26 & 27 -

Pas verschenen

- 28 -

Kloof tussen jong en oud in het
pensioendebat bestaat wel degelijk

50Plus en de SP hebben gezamenlijk een motie ingediend waarin ze de regering vragen met voorstellen te komen 'waardoor de pensioenen zo spoedig mogelijk wel geïndexeerd worden en er niet gekort hoeft te worden'. De redactie doet verslag van het kamerdebat over deze motie.

- 29 -

Lezers schrijven

- 31 -

Bestuursstandpunt BPP over stelselwijziging

- 36 -

Colofon

- 39 -

Toch brood & spelen?

De zomer zit er bijna op, alhoewel je dat niet zou zeggen gelet op de temperatuur. Ik schrijf dit stukje midden op de avond buiten bij 25 graden Celsius. Volgende week dinsdag komt het kabinet met zijn plannen voor het verkiezingsjaar 2017. Er wordt gezegd dat iedereen erop vooruit gaat. Werkenden, uitkeringstrekkers en gepensioneerden. Het zal mij benieuwen!

AUTEUR:
PETER PATIJN

Ik kan mij niet aan de indruk onttrekken dat het door in Rome van voor onze jaartelling gangbare spel van 'Brood & Spelen' een reprise beleeft. Alleen ging het toen om graan en gladiatoren-gevechten. In onze tijd, deze zomer, hebben we de Olympische Spelen, de Tour, het wielrennen en niet te vergeten het EK-voetballen, de volkssport bij uitstek, gehad. Bij deze laatste sport heeft naar analogie van het gladiatorengevecht het nodige (bestuurs-)bloed gevloeid.

Nu het brood nog. Vertaald naar deze tijd: meer koopkracht, lagere belastingen en hogere bijdragen voor huur en zorg.

Eigenlijk zou ik nu precies willen weten wat er in het vat zit voor ons gepensioneerden en daarover een commentaar schrijven. Komt er een nieuw toetsingskader, waardoor het pensioen onder voorwaarden in de nabije toekomst geïndexeerd mag worden? Wat gaat het kabinet doen met de verwachte langere levensduur? In Europees verband inkorten? Komt het ziekenfonds zonder marktwerking terug, alleen voor ouderen? Wordt anders het eigen risico in de zorgverzekering afgeschaft of verlaagd? Onzin natuurlijk, verkeerde verwachtingen. Niets van dit al.

PETER PATIJN

Nee dan dit! Staatssecretaris Klijsma gaat bekijken (hoelang?) of een verlenging van de hersteltermijnen van pensioenfondsen mogelijk is, in de hoop nieuwe kortingen af te wenden.

Zou zij dan niet gelijker tijd kunnen bekijken wat het effect op de pensioenvermogens zou zijn als voor een korte periode van stel vier of vijf jaar éénmalig aan de renteknop gedraaid wordt om kortingen te voorkomen?

Ik ben bang dat zij niet mag, niet kan en niet durft.

Als u mijn column in deze Ons Pensioen leest in oktober, weet u zeker al de antwoorden. —

“
Niets van dit al.
”

Drukke zomermaanden

Hoewel de afgelopen periode gekenmerkt wordt door de vakanties waarvan velen hopelijk echt genoten zullen hebben, is het op het terrein van de pensioenen allerm minst rustig geweest. De reacties op de Perspectiefnota van het kabinet, waarover u elders in dit blad uitvoerig leest, vergde het nodige overleg, terwijl ook de afronding van de SER-standpuntbepaling dichterbij komt. Daar komt bij dat ook de pensioenfederatie, middels een daartoe ingestelde commissie Langejan, zich zeer actief toont op het pensioenfront.

AUTEUR: CEES MICHIELSE

Alleen al het volgen van deze ontwikkelingen kost veel tijd. Tussentijds beraad van de aanwezige bestuursleden bleek menigmaal noodzakelijk en zodra anderen weer terug kwamen van vakantie werden zij bijgepraat en bij de verdere besluitvorming betrokken.

Dit alles heeft er toe geleid dat de BPP tijdig een standpunt (zie pag. 36) heeft kunnen bepalen en dit ter kennis kon brengen van de relevante groeperingen die hun besluitvorming de komende periode gaan afronden.

Tijdens de vakantieperiode werden wij ook diep getroffen door het overlijden, na een korte ziekteperiode, van Ria Vedder, bestuurslid van PFZW namens de gepensioneerden. De komende periode zullen er nieuwe verkiezingen worden uitgeschreven door het bestuur van PFZW ter voorziening in de hierdoor ontstane vacature. Via onze nieuwsbrieven en de website houden wij u daarvan op de hoogte.

Actie voor meer e-mail adressen levert ruim 1000 nieuwe adressen op

Een andere activiteit die in de afgelopen periode heeft plaats gevonden is de succesvolle actie voor het verkrijgen van de e-mailadressen van onze leden. Ruim 1.000 nieuwe adressen, hetgeen het totaal op ruim 2.000 brengt. Een dringende oproep aan allen om dit bestand verder uit te breiden en 'up to date' te houden. Alleen een goed bijgehouden bestand maakt dat wij onze communicatie zo optimaal mogelijk kunnen inzetten.

Al met al zijn wij goed voorbereid op een belangrijke en waarschijnlijk ook turbulente periode die het

komende najaar rondom de pensioenen gestalte zal krijgen. Maar dat betekent niet dat wij er al volkomen gerust op kunnen zijn.

Weliswaar zal het waarschijnlijk voor de inkomenspositie van gepensioneerden nog wel redelijk goed uitpakken voor komend jaar. Dit is echter dan vooral het gevolg van inkomenscorrecties via de belastingplannen van het kabinet dat kennelijk in het verkiezingsjaar daarover niet al te veel commotie wenst. Mooi, mits dat voor alle inkomenscategorieën goed uitpakt, maar structureel ongewenst omdat de koopkracht van gepensioneerden normaal gesproken via de pensioenfondsen gewaarborgd zou moeten zijn. De dreigende kortingen hangen daarbij nog steeds als donkere wolken boven ons hoofd en dat ondanks de tot nu toe opnieuw goede beleggingsresultaten van de pensioenfondsen.

Verdeeldheid over nieuw pensioenstelsel is zorgelijk

Veel zorgelijker is de situatie nog als wij kijken naar de dreigende verdeeldheid van opvattingen tussen de verschillende groeperingen betreffende de stelsel discussie over het pensioen. Er zijn nog steeds groeperingen die alles, behalve het toezichtkader, bij het oude willen laten en daarmee de noodzakelijke vernieuwing samenhangend met de gewijzigde arbeidsverhoudingen en de maatschappelijke en technologische ontwikkelingen, afwijzen. Aan de andere zijde van het spectrum staan groeperingen die de voorgestelde wijzigingen niet ver genoeg vinden gaan en verdere individualisering en versobering van de pensioenen bepleiten. Ook binnen de ouderenorganisaties is niet per definitie sprake van eensgezindheid in opvattingen.

Het bestuur van de BPP zal zich blijven inzetten voor goede belangenbehartiging en een zo veel mogelijk gezamenlijk optrekken. Wij hebben wat dat betreft ook veel waardering voor de inzet en inbreng van de NVOG, waarbij wij zijn aangesloten. Geef gerust uw opvattingen en reacties op de publicaties in dit blad door aan het bestuur. Het helpt ons uw belangen nog beter over het voetlicht te brengen.

Denk ook aan het gegeven dat in onze maatschappij de kracht van het argument weliswaar belangrijk is, en zo hoort het ook, maar dat daarnaast de macht van het getal behoorlijk meetelt. Meer leden zijn dan ook van harte welkom! —

Ria Vedder woonde in Den Haag, waar ze ook geboren was. Van beroep actuaaris (pensioendeskundige) heeft ze functies gehad bij verzekeringsmaatschappijen en is ze actief geweest als adviseur. Zij is lid geweest van de Raad van Toezicht van de Stichting Register voor bestuursleden pensioenfondsen en van verschillende visitatiecommissies. Van 2003 tot 2011 was ze lid van de Eerste Kamer voor het CDA. Haar maatschappelijke betrokkenheid uitte zich door actief te zijn in International Child Support. Sinds 2014 was zij lid van het PFZW- bestuur, waarbij de audit commissie en risicomanagement haar specifieke portefeuilles waren. Ria laat een man, 2 zonen en een dochter achter.

In memoriam Ria Vedder

In 2014 kwam zij als eerste vertegenwoordiger van de gepensioneerden in het bestuur van Pensioenfonds Zorg en Welzijn (PFZW), Ria Vedder-Wubben. Met ruime meerderheid won zij als enige vrouw op de kandidatenlijst de verkiezingen onder de gepensioneerden.

Vooraf omdat zij prima bestuurlijke ervaring had, wist hoe de politieke hazen liepen en veel ervaring en kennis had van alles wat zich in de pensioenwereld afspeelt. Maar ook, omdat de vele gepensioneerde vrouwen, die vroeger werkzaam waren in zorg en welzijn, zich herkenden in de kracht van vrouwen op lastige posities.

Op 65-jarige leeftijd is Ria na een korte, maar heftige ziekte op 24 augustus gestorven. Gelukkig heeft ze niet te lang pijn gehad en heeft ze vlak voor haar overlijden nog een korte vakantie mogen vieren.

In de paar jaren, waarin Ria haar functie als bestuurslid van PFZW (een pensioenfonds dat verantwoordelijk is voor een vermogen van ruim 150 miljard euro) bekleedde, heeft ze een belangrijke bijdrage geleverd aan het debat en de besluitvorming. Ze hield regelmatig contact met de BPP en de andere ouderenorganisaties, die in de pensioenraad (verantwoordingsorgaan PFZW) vertegenwoordigd waren. Maar met steeds in het achterhoofd, dat een bestuurslid op moet komen voor alle generaties, van jonge deelnemer tot aan de oudste gepensioneerde. Dat zij in die evenwichtige benadering speciaal het belang van ouderen meewoog, was meer dan daarvoor gebeurde. De rest van de bestuursleden hebben nu eenmaal een verbinding met de vakbonden en de werkgeversorganisaties.

Ria heeft niet alleen een goede bijdrage geleverd, omdat zij wist waarover zij sprak, maar ook omdat zij goed kon opschieten met de mensen waarmee zij werkte. We zullen haar heel erg missen. —

Jaap van der Spek
Bestuurslid BPP, plaatsvervangend lid Pensioenraad

Europese pensioenwetgeving is geen bedreiging voor ons pensioenstelsel

De laatste tijd verschijnen steeds meer berichten in de media waarin gesuggereerd wordt dat de Europese pensioenwetgeving een bedreiging zou vormen voor ons pensioenstelsel. Het verhaal gaat dat Europa via een nieuwe richtlijn beslag zou willen leggen op onze opgebouwde pensioengelden. Onze pensioenfondsen zijn immers buitengewoon rijk.

Als het Verenigd Koninkrijk eenmaal uit de EU zal zijn getreden, vertegenwoordigt het vermogen van de gezamenlijke Nederlandse pensioenfondsen ruim 60% van het totale pensioenvermogen in de Europese Unie. Er doen verhalen de ronde alsof Brussel daarvan wel een deel zou willen hebben. Het zijn niet de minsten die dit verhaal rondstrooien. Zelfs een aantal Tweede Kamerleden hoort daarbij.

Maar niets is minder waar, het is zelfs klinkklare onzin. Europa heeft al sinds 2003 een richtlijn voor pensioenfondsen. Dat zijn minimumregels waar elk pensioenfonds in Europa aan moet voldoen. Daar bovenop kan elk land nog strengere regels toevoegen. Daar gaat Europa dus niet over, dat is de verantwoordelijkheid van elk Europees land.

Deze richtlijn van 2003 is nu herzien. In de herziene richtlijn is geen sprake van bevoegdheden voor de Europese Commissie of de Europese toezichthouder op pensioenen. Zij kunnen dus niet zelfstandig met aanvullende regels komen zonder dat de lidstaten hiermee instemmen. Ook is er geen sprake van een verdere harmonisering van kapitaalwettelijke eisen. Er zijn ook geen mogelijkheden voor de Europese Unie om pensioenvermogen op enige wijze af te romen: het vermogen binnen

de Nederlandse regelingen blijft eigendom van de pensioeninstellingen.

Wat de richtlijn wel regelt, zijn nieuwe, algemene regels op het gebied van communicatie en governance die andere lidstaten met minder ontwikkelde pensioenstelsels dan Nederland kunnen helpen bij het opzetten van een pensioenstelsel. Bovendien is de bescherming van de deelnemer beter gewaarborgd

door duidelijkere regels op te stellen voor grensoverschrijdende activiteiten van pensioenfondsen.

Vergelijken we deze nieuwe richtlijn met de regels van onze Pensioenwet en die van De Nederlandsche Bank dan zijn onze eigen Nederlandse regels vele malen strenger dan die van Europa. Pensioenwetgeving in Nederland is dus veel strenger dan die in alle overige landen van Europa.

U hoeft zich dus geen zorgen te maken over de macht van Europa op pensioengebied. Dat betekent niet dat u zich geen zorgen hoeft te maken over de invloed van de Nederlandse overheid op uw pensioen. Maar dat is een ander verhaal. —

AUTEUR:
ROB DE BROUWER

“
Het vermogen binnen de Nederlandse regelingen blijft eigendom van de pensioeninstellingen.
”

PROFESSOR VAN PRAAG:

“Huidig pensioensysteem kan nog jaren mee”

“Maak ons midden in de nacht wakker en vraag naar het pensioensysteem en we stamelen gehoorzaam ‘onhoudbaar’ en we draaien ons om.” Dat schreef emeritus hoogleraar Bernard van Praag onlangs in een artikel in NRC Next. “Het probleem is dat er een soort gesloten kaste is ontstaan van kenners van de materie, allen devote gelovigen in het onhoudbaarheidsdogma”, gaat Van Praag verder. Hij signaleert vervolgens een groot gevaar. Want “door het doemdenken rond het huidige pensioensysteem verdwijnt bij jongeren de bereidheid om te participeren in een volgens hen ‘ten dode opgeschreven pensioensysteem’”. Het zijn die prikkelende zinnen die de redactie er toe hebben gebracht om met professor Van Praag te gaan praten over de huidige pensioencrisis. Want is het wel een crisis? Of wordt het ons allemaal aangepraat.

AUTEURS:
ROB DE BROUWER,
ROELOF JAN MULDER

Op een mooie septemberdag begeeft de redactie zich naar Bloemendaal voor een gesprek met professor Bernard van Praag. Een kleine aimabele man opent de deur als wij aanbellen. Hij oogt fragiel, maar dat is schijn zal blijken. Van Praag heeft een groot aantal publicaties op zijn naam staan en wordt nog steeds gezien als een coryfee op zijn vakgebied economie. Hij heeft econometrie gestudeerd en is daar in 1968 cum laude op gepromoveerd.

Waarom eigenlijk een nieuw pensioensysteem?

Wij hebben eigenlijk maar één vraag voor Van Praag: “Waarom wil Den Haag zo nodig een nieuw pensioensysteem als er volgens velen en volgens hem in het bijzonder eigenlijk geen aanleiding toe is?”

Om die vraag door Van Praag te laten te beantwoorden eerst een schets van de huidige situatie. Pensioenfondsen hebben zich weleens in beter vaarwater bevonden. Heel recent nog, begin 2000, was de gemiddelde dekkingsgraad zo’n 130 %. Door de huidige lage rentestand is die dekkingsgraad tot onder de 100%

gedaald. Dat is de reden dat er al een aantal jaren niet geïndexeerd is en gepensioneerd met een aanvullend pensioen 10 tot wel 15% achterlopen op de gemiddelde loonontwikkeling in Nederland.

De dekkingsgraad is belangrijk voor de berekening van het kapitaal waarover een pensioenfonds moet beschikken om aan haar toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen. Bij de invoering van de pensioenwet in 2006 is afgesproken hiervoor niet meer een rentepercentage te hanteren van 4%, maar de actuele marktrente te gebruiken. Dat leek een veilige marge en werd als zodanig ook door de pensioenfondsen omarmd mede omdat de marktrente op dat moment gemiddeld 4,7% was en de dekkingsgraad dus aanmerkelijk steeg na invoering van de pensioenwet. Niemand had toen verwacht dat de rente in korte tijd tot bijna 0 (nul) zou zakken. Met deze marktrente zitten de pensioenfondsen dus in zwaar weer. Onze pensioenwaakhond De Nederlandse Bank (DNB) is heel streng. Als een pensioenfonds de minimaal vereiste dekkingsgraad niet kan realiseren met een

herstelplan dan moet het pensioenfonds korten op de pensioenen.

Van garantie naar inspanningsverplichting een goed idee?

Tot zover de huidige stand van zaken. Om de toekomst van de pensioenen veilig te stellen is het volgens sommigen noodzaak om naar een totaal nieuw systeem over te gaan. Daarover lopen de meningen al een paar jaar uiteen. Hoofd onderwerp is daarbij de hoogte van de premie en daaraan vastgekoppeld de verplichtingen die het fonds ten opzichte van de gepensioneerd aangaat. Er zijn grofweg twee smaken:

- Een gegarandeerd pensioen na je 65e (67e) waarbij het fonds de premie aanpast indien de verplichting in gevaar komt (ook wel uitkeringsovereenkomst of defined benefit genoemd).
- Een systeem waarbij het risico meer bij de deelnemers komt te liggen en het pensioenfonds een inspanningsverplichting aangaat met een vaste gelijkblijvende premie (de zogenaamde premieovereenkomst of defined contribution).

Daarnaast spelen dan nog zaken als het feit dat er rekening moet worden gehouden met een toenemende levensverwachting (we leven langer en moeten dus langer van ons pensioen kunnen genieten), het toenemend aantal zelfstandigen (zzp’ers), een steeds grotere arbeidsmobiliteit (mensen werken minder lang voor één werkgever of hebben verschillende banen) en, niet onbelangrijk, de vooral onder leiding van D66 ontstane misvatting dat mensen meer individuele keuzes willen maken en willen beschikken over eigen pensioenpotje. Dit is mede gebaseerd op de opvatting dat ouderen de potten van de jongeren zouden leeg eten.

Rendement fondsen ruim voldoende voor jaarlijkse indexering

“Nog afgezien van het feit dat jongeren nog helemaal geen aanspraak kunnen maken op het pensioenkapitaal, want daar hebben ze nog niet of nauwelijks aan bijgedragen”, steekt Van Praag van wal,

“bestaat er op dit moment nauwelijks een probleem. Het gezamenlijke kapitaal van de fondsen bedraagt ruim 1400 miljard euro. Indien er niets bij zou komen, dan is dat nog genoeg om de pensioenen minstens 30 jaar lang uit te betalen.

Maar er komt wel degelijk elk jaar wat bij en niet zo weinig ook. Dat komt omdat pensioenfondsen niet alleen rekenen met rente op hun kapitaal, maar ook beleggen in aandelen en obligaties. Het nadeel van obligaties is dat ze niet inflatiebestendig zijn, een bezwaar dat bij aandelen niet bestaat. Gemiddeld hebben de pensioenfondsen de afgelopen jaren minimaal 5% rendement gemaakt. Dat is ruim 4% meer dan de nu geldende risicovrije marktrente volgens de Pensioenwet. Als pensioenfondsen met dit gerealiseerde rendement, na correctie op beheers- en vermogenskosten, mochten rekenen, dan beschikten ze over ruim voldoende middelen om jaarlijks te indexeren. De dekkingsgraad zou dan met ruim 25 procentpunten kunnen stijgen.

Waarom gebeurt dat dan niet? Omdat voor de berekening van de dekkingsgraad volgens de wet niet gerekend mag worden met het beleggingsrendement. Dat is immers veel te onzeker met die akelig fluctuerende aandelen. Nou die aandelen hebben op langere termijn een aanzienlijk beter rendement dan de toe te passen risicovrije marktrente, kan ik u verzekeren. Het merkwaardige feit doet zich dus voor dat pensioenfondsen wel veel geld in kas hebben, maar het vanwege de regelgeving niet mogen gebruiken. En daar wind ik me over op. En ik niet alleen, vele deskundigen met mij. Maar men wil niet naar ons luisteren”.

Hij kijkt ons enigszins verontwaardigd aan, overtuigd van zijn gelijk maar boos omdat er niet geluisterd wordt.

Overheid nog steeds behoorlijke vinger in de pap bij ABP

Blijft de vraag waarom eigenlijk niet? Waarom wordt er door de diverse instanties zo hardnekkig vastgehouden aan die risicovrije marktrente? Volgens Van Praag is daar een aantal redenen voor. “Ik mag het eigenlijk niet hardop zeggen,

“
Er bestaat op
dit moment
nauwelijks een
probleem.
”

CV van Professor dr. B.M.S. van Praag (1939). Bernard van Praag volgde een studie econometrie aan de UvA, die hij in 1964 cum laude afrondde. In 1968 promoveerde hij cum laude aan de Universiteit van Amsterdam. Hij was hoogleraar en lector bij diverse universiteiten. Bij de UvA was hij directeur van de Stichting voor Economisch Onderzoek (SEO). Sinds 1987 is Van Praag verbonden aan het Tinbergen Instituut. Hij was mede-oprichter. Van 1988 tot 1993 was hij lid van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid. Van Praag was verder lid van een aantal commissies zoals de SER en de Commissie Dekker. Hij heeft vele publicaties op zijn naam staan.

maar de overheid is de grootste werkgever in ons land. Dat betekent dat de overheid aan twee kanten belangen heeft: aan de premiebetalingskant en aan de uitkeringskant. De overheid ziet als werkgever liever niet al te hoge premies (werkgevers en werknemers betalen pensioenpremie; red.) en het liefst voor langere tijd stabiele premies. Ook is de overheid gebaat bij lagere uitkeringen. En dan zullen jullie zeggen ‘maar het ABP is toch geprivatiseerd?’ Dat is zo, maar de werkgevers, lees de overheid, zijn natuurlijk wel vertegenwoordigd in het bestuur van het fonds en hebben daar nog een behoorlijke vinger in de pap. Dezelfde argumentatie geldt ook voor de particuliere werkgevers. Vandaar dat die in de SER ook zo massaal voor de varianten met een volledig nieuw pensioensysteem hebben gekozen.”

Als tweede reden noemt Van Praag dat het een prestige kwestie is. “DNB is niet bereid om na te denken over een ander systeem om de toekomstige verplichtingen van de fondsen te berekenen, domweg omdat het nou eenmaal zo is vastgelegd in de Pensioenwet. En daar zijn de fondsen zelf mee akkoord gegaan. Ook de politieke partijen, met name de regeringspartijen, zijn niet bereid te bewegen. Daarbij kijken zowel de VVD als de PvdA naar de overheidsbelangen en die van de werkgevers. Daarom krijgen ik en andere andersdenkenden geen poot aan de grond.”

Als derde argument stelt Van Praag dat het voor de huidige politiek, die vooral gedomineerd wordt door het marktdenken van de VVD, niet aantrekkelijk is om de macht van de pensioenfondsen over het enorme kapitaal dat ze beheren in de toekomst te laten voort bestaan. “Alles moet marktgericht en individualistischer, het adagium van deze tijd.”

Als laatste kan Van Praag zich voorstellen dat verzekeraars op het vinkentouw zitten om pensioenfondsen over te nemen, maar dat kan hij niet hard maken. “Het gaat niet zo goed met de verzekeringsbranche, dus als ze de pensioensector erbij zouden kunnen krijgen zou dat een uitkomst zijn. Die pensioenfondsen zouden dan

moeten worden gekocht. Hoe lager de dekkingsgraad (gekapitaliseerde waarde van de assets), hoe beter dit voor verzekeraars is. Ook daar zou een verborgen (politieke) agenda achter kunnen zitten.”

Beleggingsrendement in plaats van rekenrente

Ondanks dat hij de politiek niet achter zich heeft, gaat Van Praag stug door om zijn overtuiging om het beleggingsrendement van de fondsen te hanteren voor de dekkingsgraad over het voetlicht te brengen. Hij laat ons een artikel (zie <https://goo.gl/mHHlON>) zien dat hij en drs. Henk Hemmers onlangs hebben geschreven.

Hemmers en hij hebben gekeken naar het rendementsverloop van Amerikaanse aandelen over een periode van 60 jaar. Weliswaar was er soms sprake van een grote fluctuatie in de rendementen, maar het bleek dat de 60-jaarsgemiddelden opmerkelijk constant waren op 6% voor de aandelen en 1,3% op obligaties (treasury bonds). Bij een gangbare beleggingsmix van 60% aandelen en 40% obligaties betekent dit een belangrijk hoger rendement dan gebaseerd op die ‘veilige’ risicovrije marktrente. Zo geredeneerd kan het pensioensysteem in zijn huidige vorm met een paar kleine aanpassingen en gebaseerd op het beleggingsrendement nog jaren mee. —

“
De overheid
heeft aan
twee kanten
belangen.
”

Er is meer aan de hand

Elders in dit magazine staat een interview met Professor van Praag. Hij acht het mogelijk dat het huidige pensioensysteem nog jaren mee kan. Een belangrijk argument is voor hem, dat de rendementen van de pensioenfondsen ruim voldoende zijn voor de jaarlijkse indexering en de reserve die nodig is om ook de pensioenen over 30 tot 40 jaren nog te kunnen betalen. De fout zit volgens Van Praag in de wetgeving en de financiële toetsingsregels die bepalen dat pensioenfondsen moeten uitgaan van de rente en niet van de resultaten van de beleggingen. De redacties van 'Ons Pensioen' en 'Pensioenbelangen' willen graag verschillende opvattingen laten horen, zodat lezers hun eigen mening kunnen vormen. Vandaar ook een interview met Jos Berkemeijer en Gidy Koopmans (beide covoorzitter van de pensioencommissie NVOG/KNVG).

AUTEUR:
JAAP VAN DER SPEK

Herkennen jullie wat Professor van Praag zegt?

Beide knikken van ja. "Het is op het eerste gezicht inderdaad intuïtief gezien vreemd dat pensioenfondsen moeten rekenen met een rente, die zoveel mogelijk financiële beleggingsrisico's vermijdt. Deze zogenaamde risicovrije rente is op dit moment erg laag, terwijl de gemiddelde beleggingsresultaten jaar op jaar duidelijk veel beter zijn dan die rente. Er is zo'n 2,5% groei (informatie van PFZW) van het pensioengeld per jaar nodig om een fatsoenlijk pensioen te kunnen krijgen. Per jaar komt er dan zo'n 0,5% aan kosten bij, dus is er ongeveer 3% groei van het kapitaal per jaar nodig. Als we kijken naar de gemiddelde beleggingsresultaten (rendementen), dan halen de pensioenfondsen dat gemakkelijk en blijft er geld over voor de indexering."

Toch heft Berkemeijer een waarschuwende vinger op: "Weliswaar scoren de pensioenfondsen gemiddeld nog steeds goed, maar de trend is wel heel langzaam neerwaarts. Niet dramatisch, maar pensioenfondsen moeten voorzichtig zijn. In het huidige financieel toetsingskader geldt een jaarlijkse zekerheidseis van 97,5%. Dat wil zeggen dat een pensioenfonds met een zekerheid van 97,5% moet voorkomen

dat het pensioenfonds minder geld in kas heeft dan nodig is om alle toekomstige pensioenen uit te betalen.

Van belang is dat zolang die zekerheidseis, die overigens op dit moment vaak niet nagekomen kan worden, blijft gelden, het rekenen met een risicovrije rente (die naar verwachting nog jaren laag zal blijven) onvermijdelijk is. Overigens is de risicovrije rente niet steeds gelijk. Stel dat we toch weer in een situatie belanden, dat de rente hoog is, dan bestaat de kans dat pensioenfondsen zich onterecht rijk gaan rekenen. In tijden van een lage (risicovrije) rente, kan het omgekeerde het geval zijn. Het hanteren van een risicovrije rente betekent dus geenszins dat de pensioenen zelf risicovrij zijn."

Maar kan het huidige pensioensysteem dan blijven bestaan, met enkel een omzetting van de rente, waarmee pensioenfondsen moeten rekenen, in een rekenrendement, dat hoger ligt?

Koopmans: "Dat lijkt misschien wel zo, maar er is meer aan de hand. Het huidige systeem is vastgelopen, mede vanwege die beruchte rekenrente. Maar ook omdat het willen hebben van zekerheid voor de generaties van nu en later, betekent dat pensioenfondsen veel (onnodig) grote

buffers moeten aanhouden. Bovendien is die zekerheid een schijnzekerheid.

Maar door die zekerheid moet een pensioenfonds een bepaalde pensioenuitkering garanderen. Dat heeft een negatieve invloed op het beleggingsbeleid. Het pensioenfonds kan bijna niets meer. Voor de deelnemers, die veel zekerheid over de hoogte van hun pensioen eisen, zal in de huidige economische omstandigheden gelden, dat het pensioen laag zal zijn en vrijwel niet meer geïndexeerd kan worden.

Een pensioen dat aansluit bij iemands levensstandaard met mogelijke indexatie zal alleen worden bereikt met een verstandig beleggingsbeleid waarmee je beperkt (prudent) en afgestemd op de risicobereidheid van deelnemers, risico neemt en afziet van de huidige zekerheidseis. Deelnemers lopen meer risico op kortingen, dat wel, maar de kans op een fatsoenlijk pensioen is ook groter. Vandaar dat wij zeggen, dat de pensioenfondsen af moeten van die huidige zekerheidseis. Die werkt veel te beperkend om een goed pensioen op te bouwen. Binnen grenzen moeten pensioenfondsen meer mogelijkheden krijgen".

Andere redenen

Berkemeijer vult aan: "Er zijn veel meer redenen waarom we aan een vernieuwd stelsel toe zijn. Werkgevers willen af van de risico's en fluctuaties in de premies. Dat is nu al fors aan de gang. Je ziet het in veranderingen van het pensioen bij Shell, maar ook bij organisaties die hun pensioen over de grens brengen. Alle risico's komen daarmee bij de deelnemers en de gepensioneerden te liggen.

Het is van belang dat we, in welk stelsel dan ook, belangrijke waarden als het delen van beleggings- en langlevensri-

GIDY KOOPMANS

sico's, behouden. Om meerdere redenen, maar vooral omdat maar heel weinig mensen individueel kunnen en willen beleggen. Pensioenfondsen hebben veel deskundigheid in huis en kunnen in het algemeen veel beter beleggen dan de deelnemers zelf. De solidariteit in ons systeem moeten we dus vasthouden. Niet meer over vele tientallen jaren en gene-

raties heen, maar binnen de generatie van deelnemers van alle leeftijdsklassen die nu leeft en over een voortschrijdende periode van zo'n 3 tot 5 jaar, zodat ongewenste generatiesolidariteit wordt voorkomen.

In het huidige stelsel hebben we echter nog steeds te maken met de door Koopmans genoemde nare gevolgen van het vasthouden aan zekerheden en met het feit dat 'pensioenen' een complex en ingewikkeld verhaal is. Het is niet meer aan mensen uit te leggen. Terwijl het voor het vertrouwen van mensen, jongeren en ouderen, belangrijk is dat je in ieder geval de hoofdlijnen kunt begrijpen.

Verder heeft het huidige stelsel geen goed antwoord op de veranderde arbeidsmarkt, zijn er veel te veel regels ingebouwd (overheid) en zitten de pensioenfondsen met de huidige zekerheid in een streng toezichtkader met slechts een beperkt aantal opties en vrijheidsgraden.

In de huidige samenleving willen mensen zelf meer zicht hebben op wat er met hun pensioen gebeurt en meer keuzemogelijkheden. Ook moeten we af van de generatiediscussie, die voor een belangrijk deel gebaseerd is op vaak subjectieve beelden van de werkelijkheid, maar eigenlijk ontstaat doordat dat er geen goed zicht is op wat er met het pensioen gebeurt in veranderende economische omstandigheden.

Zicht op het eigen pensioenvermogen is daarom een goede zaak, maar handhaaf de beleggings- en langlevensolidariteit. Die zijn nodig voor een optimaal pensioenresultaat en om te voorkomen dat de minder sterken buiten de boot vallen. We moeten de stap naar een nieuw pensioenstelsel, dat past in onze nieuwe economische en maatschappelijke realiteit, durven te zetten. Dat zijn we verplicht aan onszelf en de generaties die na ons komen. Net als met een motor die is vastgelopen, kun je het huidige pensioenstelsel wel proberen te repareren, maar het is echt veel beter een nieuwe pensioenmotor in een verder nog goede auto te laten zetten”.

SER-verkenningen en de overheid

De overheid heeft de Sociaal Economische Raad (werkgevers, werknemers, onafhankelijken) gevraagd te adviseren over een nieuw stelsel. In politiek Den Haag is men bezig de verkiezingsprogramma's te schrijven en staatssecretaris Klijnsma heeft in juni in een Perspectiefnota de gedachten, tot nu toe, op papier gezet. Maar ook meegedeeld, dat het aan de nieuwe regering is om vorm te geven aan de noodzakelijke veranderingen in het pensioenstelsel. Dus zullen de pensioenen in de verkiezingstijd een rol gaan spelen.

Berkemijer en Koopmans vinden dat de problematiek van de doorsneepremie minder een zaak van gepensioneerden is, maar meer van sociale partners. De staatssecretaris wil van die doorsneepremie af en stelt voor om voor ouderen en jongeren eenzelfde premiepercentage

te hanteren, waarbij jongeren relatief meer pensioen kunnen opbouwen en de opbouw relatief minder wordt naarmate iemand ouder wordt. In de pensioenwereld lijkt deze benadering het wel te gaan halen.

Berkemijer: “Politiek, maatschappelijk en financieel is het duidelijk, dat het huidige pensioenstelsel zijn langste tijd heeft gehad”.

Er zijn politieke partijen die dat ontkennen en de klok enkele decennia willen terugdraaien door te kiezen voor 4% rekenrente en een AOW-leeftijd van 65 jaar. Het is een ontkenning van de realiteit om daarvan uit te gaan. We leven veel langer en bovendien in een andere economische en

maatschappelijke omgeving. Daar moet je het stelsel op

aanpassen. Daarom is het goed de huidige zekerheid los te laten en te kiezen voor de nader uit te werken Variant IV-C (persoonlijk pensioenvermogen met collectieve risicodeling) van de SER. Bij variabele pensioenuitkomsten hoort een rentevoet die past bij de risicohouding van het fonds. Geen verplichte voorschrijving dus. De ‘prudent person’-regel moet leidend zijn. Deze schrijft voor dat een pensioenfonds een beleggingsbeleid moet ontwikkelen op basis van de risicohouding van de deelnemers.

Koopmans: “Een alternatief is de uitkeeringsvariant zonder zekerheidseis, variant I-B van de SER. Voorwaarde is dan wel dat er een passend toezichtkader komt voor deze variant en dat er sprake is van echt kostendekkende premies (premie-dekkingsgraad 100%). Het is hoe dan ook

belangrijk dat er een systeem komt waarin mensen (als ze dat willen) kunnen volgen hoe de ontwikkeling van hun eigen pensioen er uit ziet in de vorm van prognoses. Niet van belofde uitkeringen, want dan moeten pensioenfondsen weer met zekerheden en lage rentes werken, maar op basis van veronderstelde rendementen die pensioenfondsen kunnen maken. De huidige pensioencommunicatiewet verplicht om te communiceren in een gemiddeld, optimistisch en pessimistisch scenario. Maar wie kan bepalen wat optimistisch of pessimistisch is? Hierdoor dreigt de risicovrije rente weer van stal te worden gehaald om in ieder geval de pessimistische prognose te kunnen halen. En dan zijn we weer terug bij af. Als sommigen toch zoveel mogelijk zekerheid willen hebben over de hoogte van hun pensioen, dan is er altijd variant I-A van de SER nog, zij het met de hierboven beschreven gevolgen.

Berkemijer en Koopmans: “Wij zien graag dat de SER variant IV-C de komende maanden in goed overleg met ons wordt doorgerekend en doorontwikkeld. De NVOG heeft dit verder uitgewerkt tot ISDC (Individueel Solidair Defined Contribution). Je hebt dan geen last van grote collectieve buffervorming (een kleine buffer is genoeg), en er kan solidair zo belegd worden, dat een zo optimaal mogelijk pensioenresultaat voor alle deelnemers wordt bereikt”.

Er moet beide geïnterviewden nog één ding van het hart: “Dat premies worden vastgesteld door vakbonden en werkgevers is in arbeidsvoorwaardelijk land logisch en voorkomt ook dat Europa de pensioenfondsen gaat zien als financiële instellingen, met allerlei overheidsregelingen van dien. Maar dat gepensioneerden nauwelijks bij de ontwikkelingen ‘aan tafel zitten’ behoeft duidelijke verbetering. Vooral bij de overgang van het oude naar het nieuwe systeem (welk systeem dan ook), de zogenoemde ‘transitie’, is het wat ons betreft noodzakelijk dat gepensioneerden-organisaties hierbij betrokken worden. Die transitie zal bekeken moeten worden vanuit de regels van het nieuwe systeem en niet op toevallige rentes en daarop gebaseerde dekkingsgraden. Voor die transitie zien we zeker mogelijkheden, maar dat gaat nu wat ver”.

De woorden gewogen

Het gesprek kan nog uren duren. Beide mannen weten door hun achtergrond en ervaring zoveel van pensioen, dat het moeilijk is ze te stoppen. Zo moet volgens hen gedurende het hele proces de komende jaren de communicatie met deelnemers, jongeren en gepensioneerden, centraal staan. Hoe leg je ‘wat complex is’ zo

uit, dat mensen het snappen en vertrouwen krijgen (of houden) in de mensen die er hun vak van hebben gemaakt? Dat probleem vraagt een nieuw interview, maar dan met communicatiedeskundigen erbij.

In dit interview hebben beide experts geprobeerd de ingewikkelde materie wat duidelijker te maken, natuurlijk doordrenkt van hun opvattingen. Het is aan de lezer die woorden te wegen. —

“Politiek, maatschappelijk en financieel is het duidelijk, dat het huidige pensioenstelsel zijn langste tijd heeft gehad.”

Rijbewijs keuring?
bel
WAAIJENBERG
Mobiliteit

Brommobiel rijbewijs AM | Canta rijbewijsvrij

Inruil van uw auto mogelijk!
Taxatie, demonstratie en service/reparatie bij u aan huis!

Aanbieding:
Scootmobiel Carpo 4 ltd.
snelheid 17km/h
voor: **€ 2.995,-**

BEL GRATIS: 0800 - 0239988

Veenendaal - Amsterdam - Den Haag

Marktwerking in de curatieve zorg mislukt?

In maart van dit jaar brachten de ouderen- en gepensioneerdenuitvoeringsorganisaties hun adviezen uit voor de periode 2017-2021 aan de politieke partijen in verband met de verkiezingen in 2017. Over zorg adviseerden zij onder andere dat de financiering van de curatieve zorg (zorg door huisartsen, ziekenhuizen, ed.) toe is aan herziening. De in 2006 bedoelde marktwerking is zowel bij zorgverzekeraars en de zorg zelf mislukt.

AUTEUR: JOOP BLOM

De belangenbehartigers voor de ouderen en gepensioneerdenuitvoerders adviseerden ook om in de komende kabinetsperiode de organisatie van de 'curatieve zorg' van een onbeheersbaar marktsysteem te wijzigen in een regionaal systeem. De huisartsencentra zouden dan kunnen worden uitgebreid tot een regionale of wijkkliniek waarin ook medische specialisten werkzaam zijn (de zogenoemde anderhalve lijnszorg, zoals die in de proeftuin Heerlen al wordt uitgetoetst). En dit vervolgens combineren met minder algemene ziekenhuizen en meer specialistische medische centra gericht op specifieke ingrepen (zoals oog- en kankerziekenhuizen), gefinancierd door regionale budgetten in de regio. Dit is conform het advies dat Zorg Instituut Nederland in april 2006 uitbracht aan de regering.

Een ander advies was om de huidige marktwerking tussen zorgverzekeraars met een variabele nominale premie en de daaruit voortvloeiende concurrentie tussen zorgverzekeraars te laten verdwijnen en te vervangen door een landelijk uniform systeem met een geheel inkomensafhankelijke premie. Dit uiteraard met een bepaald maximum.

Circus van onderhandelingen

Jaarlijks moeten de zorgverzekeraars onderhandelen met meer dan 100 ziekenhuizen over de tarieven van ongeveer 3.500 ingrepen. Dat is een groot jaarlijks circus, dat zowel een enorme druk legt op de ziekenhuizen als de zorgverzekeraars en dat ook geldverslindend is.

Daarnaast moeten zij ook afspraken maken over de kwaliteit van de te leveren zorg. Dat is voor zorgverzekeraars nagenoeg onmogelijk. Zilveren Kruis bijvoorbeeld heeft een bestand van meer dan 130 pagina's als documentatie over hun inkoopbeleid over

2017! En dat moeten alle zorgverzekeraars doen om met elkaar te concurreren.

Ook directies van ziekenhuizen zitten hierover met de handen in het haar. De directeur van het ziekenhuis in Delft schreef onlangs in een blog dat zij de zin van een dergelijke exercitie, die ook ziekenhuizen veel tijd en geld kost, niet inziet.

Prijsverschillen van 100%

In de praktijk blijkt echter dat de afspraken van ziekenhuizen met zorgverzekeraars, net als vóór 2006, meestal gaan over totaalbudgetten. Afsgesproken prijzen dienen om het budget te vullen. Ziekenhuisdirecties, maar ook specialisten, hebben door een gebrekkig informatiesysteem nagenoeg geen idee wat een ingreep of behandeling werkelijk kost. Een medisch specialist heeft dit onlangs in een televisie-uitzending toegegeven. Ook heeft de zorgverzekeraar nagenoeg geen invloed op de kwaliteit van de geleverde zorg door ziekenhuizen!

Over de gemaakte prijs- en kwaliteitsafspraken was vrijwel niets openbaar. Consumenten dringen er echter al jaren op aan om de prijzen wel te mogen weten. Zorgverzekeraar CZ ging recent als eerste overstap en dat heeft tot veel commotie geleid en lange artikelen in de pers. Uit de publicatie van CZ over kostenafspraken van eenvoudige ingrepen en onderzoeken blijkt dat de verschillen per ziekenhuis voor eenzelfde ingreep groot zijn. Er zijn verschillen geconstateerd van meer dan 100%! En dan te bedenken dat alle andere zorgverzekeraars ook zo'n lijst hebben, maar dan met hun (dus andere) tarieven. Een warboel, waar ziekenhuisadministraties en zorgverzekeraars zelf bijna niet meer uitkomen.

Gaan prijs en kwaliteit samen?

De kosten van de zorg in ziekenhuis, voor 2016

geschat op 25 miljard euro, stijgen ieder jaar ongecontroleerd en is de belangrijkste reden van de premiestijgingen. Wim van der Meeren, voorzitter van het bestuur van de CZ Groep, zegt in een artikel in het Brabants Dagblad dat bij de onderhandelingen prijs en kwaliteit samengaan. Maar dan zal de zorgverzekeraar haar verzekerden moeten verwijzen naar het ziekenhuis met de beste kwaliteit tegen de laagste kostprijs. En dat gebeurt niet, omdat de eigen keuze van de patiënt voorop staat.

CZ is als eerste zorgverzekeraar gaan voorschrijven dat een ziekenhuis, wil men een contract kunnen krijgen met de CZ Groep, een bepaalde ingreep een minimaal aantal keer per jaar moet uitvoeren. Is dat nu kwaliteitsverschil?

Zorgverzekeraar Zilveren Kruis heeft aangekondigd dat zij ook bezig is met een publicatie van de prijsverschillen, maar dan aangevuld met kwaliteit indicaties.

De bevolking van Nederland is uiteraard gebaat met een uitstekende kwaliteit in ALLE ziekenhuizen in Nederland, tegen aanvaardbare kosten en een grote toegankelijkheid. De Nederlanders betalen dit gezamen-

lijk via een nagenoeg solidaire premie en een eigen risico. Van de zorgverzekeraars mag verwacht worden dat zij met dit enorme bedrag dat zij aan ziekenhuizen geven als een goed huisvader omgaan. Dit blijkt zeker niet uit het 'Inkoopstelsel' van de zorgverzekeraars.

Nationaal Zorgfonds

Ten slotte nog dit. In de NRC van begin augustus werd vermeld dat een groep Nederlanders uit diverse organisaties (waaronder de voorzitter KBO Brabant, FNV Zorg en Welzijn, de voorzitter van de Nederlandse huisartsenvereniging, maar ook politieke functionarissen) zich warm maken voor een Nationaal Zorgfonds en afschaffing van de zorgverzekeraars. Zij bevestigen daarmee de mening van de ouderen- en gepensioneerdenuitvoeringsorganisaties dat het in 2017 aan te treden nieuwe kabinet zich moet gaan beraden op een andere opzet van de organisatie en financiering van de op zich kwalitatief goede zorg in Nederland. —

Geef uw testament een missie

Mensen met een Missie steunt gedreven mensen, die onrecht en uitsluiting aanpakken in hun lokale gemeenschap. We doen dit met partnerorganisaties in 14 landen in Afrika, Azië en Latijns-Amerika.

We geloven hierbij in de verbindende kracht van religie. Steun ons en laat iets na voor een rechtvaardigere wereld.

Neem voor informatie contact op met Julie Mingeli.
E-mail: juliemingeli@mensenmeteenmissie.nl
of via telefoonnummer: 070 - 31 36 731
www.mensenmeteenmissie.nl/testament

Mensen met een Missie in uw testament

Alle seinen staan op groen, behalve voor gepensioneerden

“Het is verheugend dat de koopkracht dit jaar en volgend jaar opnieuw weer groeit voor werkenden, ouderen en mensen met een uitkering” laat dit kabinet de Koning zeggen in zijn Troonrede op de derde dinsdag in september 2016. Volgens het NIBUD stegen de inkomens van werkenden inderdaad met 3%, maar gepensioneerden gingen er tot 9% op achteruit! U leest het goed: tot negen procent! En in 2017 staan de gepensioneerden op zijn best op de nullijn. En dan moeten we hopen dat de pensioenen niet gekort gaan worden, iets waar in ieder geval staatssecretaris Klijnsma bij het jongste kamerdebat geen enkele garantie voor kon geven.

AUTEUR:
ROB DE BROUWER

“Nederland staat er beter voor”, valt te lezen in de miljoenennota. Ook zijn de economische voorspellingen voor volgend jaar iets gunstiger dan eerder werd voorspeld, mits internationale ontwikkelingen geen roet in het eten gooien.

“De overheidsfinanciën zijn inmiddels meer in balans. Al met al is Nederland sterk uit de crisis gekomen”, staat in de stukken die op Prinsjesdag aan de Tweede Kamer werden aangeboden. Het kabinet is van mening dat het ergste leed geleden is. “De veranderingen waren niet pijnloos en de gevolgen van de crisis zijn nog niet weggerukt.” Maar, benadrukt het kabinet, na economisch zware jaren met ingrijpende hervormingen staat de Nederlandse economie er duidelijk beter voor.

Kort van geheugen

De regeringspartijen zwaaien zich hiermee veel lof toe. Niet ongebruikelijk aan de vooravond van de verkiezingen. Maar het is misleidend in het licht van wat er de laatste acht jaar is gebeurd. Aan de vooravond van de financiële crisis stond Nederland er goed voor. En toen de bankencrisis losbarstte, verklaarde minister Bos Wouter nog frank en vrij voor de televisie dat deze crisis Europa niet zou raken. En als het Europa al zou raken, zou Nederland de dans ontspringen, want wij stonden er sterk voor na alle structurele hervormingen die het kabinet Balkenende had doorgevoerd.

Een jaar later moesten de banken ABN AMRO, ING en SNS Bank worden

gered met tientallen miljarden. Het begrotingstekort nam toe en in het kielzog daarvan de staatsschuld. Later kwam de Eurocrisis en opnieuw gingen tientallen miljarden overheidsgeld zitten in het overeind houden van de Europese munt, niet ten gunste van burgers, maar opnieuw ten gunste van banken die onverantwoord veel geld hadden uitgeleend aan landen zoals Griekenland, Spanje, Portugal en Ierland.

Politici hebben een kortdurend geheugen. Al die opofferingen die de mensen in het land zich noodgedwongen hebben getroost om de overheidsfinanciën weer in het gareel te krijgen, waren het gevolg van problemen bij de banken en bij het gedrag van zuidelijke landen.

De regering doet nu alsof het de overheidsmaatregelen waren die het herstel van de economie hebben gerealiseerd. Vergeten is het feit dat het in Duitsland veel beter is blijven gaan dan in Nederland en dat we via onze export daar uiteindelijk van hebben geprofiteerd. De binnenlandse bestedingen staan er nog altijd deplorabel bij. Met dank aan het kabinet die miljarden bezuinigde, terwijl er juist een bestedingsimpuls nodig was. Met dank ook aan het Stabiliteits- en groeipact, waar Nederland als een van de weinige landen strikt aan vasthoudt.

Verwachtingen gunstig voor iedereen?

Het kabinet verwijst, als het om de successen gaat, onder andere naar het

begrotingstekort. Het kabinet komt bij uitzondering met een eigen berekening voor dit tekort en de gedachte vat post dat we binnenkort weer begrotingsoverschotten hebben en dat de overheidschuld gaat dalen.

Gemiddeld stijgt de koopkracht met 1,1%. Maar dat is een gemiddelde, want opnieuw profiteren bijna uitsluitend de werkenden van de economische groei. Daardoor zal de koopkracht van werknemers voor het derde achtereenvolgende jaar stijgen. Sinds 2000 nam de koopkracht van werknemers met 30% toe, terwijl zelfstandigen (ondermeer zzp'ers) maar 23% in koopkracht stegen en gepensioneerden sinds 2000 op de nullijn staan!

Door de eenmalige verhoging van de ouderenkorting van dit jaar structureel te maken en nog enigszins te verhogen slaagt het kabinet er in de gepensioneerden met hangen en wurgen gemiddeld op die nullijn te houden. Zonder deze maatregel zou de achteruitgang van de koopkracht meer dan 0,5% zijn geweest. En dan wordt er zoals gezegd in de Rijksbegroting van 2017 nog geen rekening gehouden met mogelijke kortingen op de aanvullende pensioenen.

Overigens: die hogere ouderenkorting werkt eigenlijk alleen maar voor mensen

die belasting betalen. Mensen met alleen AOW schieten er niets mee op. En binnen de groep gepensioneerden is het beeld heel divers. Mensen met een aanvullend pensioen van € 5.000 gaan er nog iets op vooruit. Zij zijn sinds 2000 11% in koopkracht gestegen. Mensen met een aanvullend pensioen van meer dan € 20.000 staan de laatste twee jaren stil, maar leverden sinds 2000 meer dan 11% koopkracht in. En dat zijn echt niet die rijke ouderen met campers van € 60.000 die het hele jaar genieten van hun Zwitserlevengevoel. Het zijn gewoon mensen met een modaal inkomen, die er, dankzij toenemende zorgkosten en gestapelde belastingmaatregelen, flink op achteruit gingen.

Economische ontwikkelingen

Andere verwachtingen:

- Een hogere economische groei dan oorspronkelijk werd verwacht: niet 1,6 maar 1,7%.
- Een hogere consumptie van huishoudens: stijging van 1,3 naar 1,8%.
- Inflatie: stijgt naar 0,5%.
- Werkloosheidscijfers: niet 560.000 maar 555.000 werklozen.

Deze resultaten worden gepresenteerd alsof we bovenaan staan als het gaat om de economische ontwikkeling. Maar

“
Door de eenmalige verhoging van de ouderenkorting van dit jaar structureel te maken en nog enigszins te verhogen, slaagt het kabinet er in de gepensioneerden met hangen en wurgen gemiddeld op die nullijn te houden.”

dat is helemaal niet zo. De economische groei in de Europese landen is overal hoger dan die in Nederland, met uitzondering van de zuidelijke landen die zo getroffen zijn door de Eurocrisis. Nederland zit met de voorspellingen uit de miljoenennota op het Europees gemiddelde.

Internationale ontwikkelingen kunnen nog wel roet in het eten gooien, waarschuwt minister Dijsselbloem. Als voorbeelden noemt hij een onverwachte stijging van de olieprijs, de Brexit, spanning in Turkije of terreuraanslagen.

Gek genoeg noemt hij niet de dreiging die het meest waarschijnlijk is: een tweede Eurocrisis. De problemen in Griekenland zijn nog allerm minst opgelost. De Griekse bevolking lijdt als geen ander onder de bezuinigingen die vanuit Europese instituties worden afgedwongen. Zelfs het IMF vindt het eigenlijk te gortig wat daar gebeurt. Er komt een moment op de niet al te lange termijn dat Griekenland opnieuw moet bekennen dat het zijn schulden niet kan aflossen en dat nieuwe leningen noodzakelijk zijn. En dan zijn de rapen weer gaar!

Roze bril

We kunnen ons niet aan de indruk onttrekken dat het kabinet vooral naar 2017 heeft gekeken als een verkiezingsjaar. 'Jongens wat hebben we het goed gedaan! Kijk eens hoe goed Nederland er voor staat!' Nou ja, ze bedoelen natuurlijk Nederland bezien door een roze bril. Want behalve dat het helemaal niet goed gaat met de ouderen, behalve de steeds grotere druk van de kosten van de zorg voor iedereen, met name voor de ouderen, is er geleidelijk een tamelijk desastreuze flexibilisering van de arbeidsmarkt opgetreden.

Daardoor krijgen steeds meer jongeren na hun studie niet meer een volwaardige baan. In de zuidelijke lidstaten van de EU blijven jongeren al veel langer bij hun ouders wonen, maar je ziet dat verschijnsel hier ook ontstaan. Niet iets om erg trots op te zijn.

De problemen van jongeren, die net aan hun arbeidzame leven beginnen, worden duidelijk als je de ontwikkeling van de inkomens bekijkt. Arbeid verliest het al tientallen jaren van kapitaal en dus wordt de inkomensverdeling steeds schever. Daarom blijft de consumptie ook achter. De arbeidsinkomensquote (AIQ) geeft aan welk percentage van het nationaal inkomen naar de factor arbeid gaat. In de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw bereikte de AIQ maxima van meer dan 90%. In 1995 daalde de AIQ voor het eerst onder de 80%. Tijdens de crisis lag de AIQ op 72%, een ongekend laag percentage. Daarna trad weer een stijging op en dit jaar is de AIQ 78%, nog steeds historisch laag. Maar voor zzp'ers ligt de positie veel

moeilijker. Tussen 2007 en 2014 is het gemiddelde zzp-inkomen gedaald van € 45.000 naar € 34.000, een inkomensachteruitgang van 25%!

De miljoenennota geeft nog niet het begin van een oplossing voor dit ernstige probleem. Het is waar dat jongeren, zeker als ze tot de steeds groeiende categorie van flexwerkers en zzp'ers behoren, nog meer hebben moeten inleveren dan gepensioneerden. Het is noodzakelijk dat sociale partners en kabinet de positie van de jongeren gaan verbeteren en dat als een speerpunt gaan beschouwen van het toekomstige beleid.

Andere beleidsvoornemens

Afgezien van al die mooie woorden over de economie, wordt in de miljoenennota natuurlijk ook per ministerie een beschrijving gegeven van het beleid, met veel aandacht voor de uitgaven. Vooral de veiligheid staat in de schijnwerpers, met totale extra uitgaven van € 600 mln. Daarvan krijgt de politie er € 221 miljoen bij. Defensie worden verrast met een extra bedrag van € 300 mln. De zorgkosten blijven binnen de perken. Het eigen risico blijft op € 385, maar verwacht wordt dat de zorgpremies volgend jaar met 3% gaan stijgen tot gemiddeld € 103 per maand.

Het bedrijfsleven, dat er de laatste decennia toch al zo goed bijstaat, krijgt een bijdrage van € 115 mln voor vermindering van de premie arbeidsongeschiktheid. Om de bezuinigingen in de ouderenzorg terug te dringen krijgt Volksgezondheid € 400 mln en Onderwijs krijgt € 200 mln erbij. Voor de bestrijding van armoede wordt € 150 mln extra uitgetrokken. Tenslotte is er nog € 10 mln extra voor cultuur.

'too little too late'

Het zijn geen nieuwe doorbraken die we zien als we de Miljoenennota doornemen. Kleine extraatjes worden verdeeld over een aantal ministeries die de afgelopen tijd daar ook om zaten te springen. Defensie hoeft misschien niet meer zonder ammunitie te zitten, de politie-inzet kan worden verbeterd, de ouderenzorg worden geholpen evenals het onderwijs. Maar de gedachte die overblijft als je dit alles beschouwt, is dat het toch meer gaat om verbetering van het geschonden imago van het kabinet. Het is "too little too late".

Ik durf te wedden dat er na de kabinetsformatie van volgend jaar een nieuwe (of dezelfde?) premier de pers te woord staat en dan zorgelijk gewag zal doen van "achterstallig onderhoud" en "een noodzakelijke inhaalslag". —

Recensie Pensioen in Nederland

Sijbren Kuiper en Natascha van der Zwan: **Pensioen in Nederland – wat je wilt weten over pensioen**, paperback 175 pagina's, ISBN 9789089647252, AUP Amsterdam University Press, € 14,95

Sijbren Kuiper en Natascha van der Zwan hebben een boek geschreven over het pensioen: Nederland Pensioenland. Het boek is geschreven in eenvoudige taal en is daarom zeer leesbaar. Het behandelt systematisch en overzichtelijk het pensioen in Nederland:

- de eerste pijler (AOW),
- de tweede pijler (het aanvullend pensioen),
- de derde pijler (het particulier opgebouwde pensioen) - zij het summier.

Het boek is bestemd voor iedereen die meer wil begrijpen over het ingewikkelde pensioenstelsel dat we in Nederland hebben. Het beschrijft dit stelsel zonder daarover een waardeoordeel uit te spreken. In de laatste hoofdstukken wordt wel aandacht besteed aan de recente discussies rond het pensioen, maar de auteurs slagen erin alle aspecten van de discussie neutraal te beschrijven. Hier en daar lees je tussen de regels door wel wat kritische vragen, maar het doel van dit boek is duidelijk om een wetenschappelijk verantwoorde beschrijving te geven en geen persoonlijke opvattingen de boventoon te laten voeren.

Als ik een puntje van kritiek moet vermelden, dan is dat alleen maar het feit dat de schrijvers niet volledig zijn geweest in de opsomming van de organisaties die de belangen van ouderen behartigen. De KNVG wordt niet vermeld, evenmin als de NBP. In een mogelijke tweede druk zou deze omissie moeten worden gecorrigeerd.

Voor iedereen die meer begrip wil hebben over hoe ons pensioenstelsel in elkaar zit, is het boek zeker een aanrader. (ROB DE BROUWER)

Pensioenstelsel wankelt door rentebeleid Europese centrale bank

Mede door het beleid van de Europese Centrale Bank is de rente extreem laag. Daarvan profiteren landen met een hoge staatsschuld, bedrijven die geld moeten lenen en huizenbezitters met een hypotheek. De dupe zijn banken, verzekeraars, spaarders en pensioenfondsen. Voor het Nederlandse pensioenstelsel heeft het zelfs een dramatisch effect.

Sinds de Italiaan Mario Draghi aan het roer staat, vaart de Europese Centrale Bank (ECB) een uitermate gevaarlijke koers. In een poging om de economie in de eurozone weer te laten groeien heeft hij de geldpomp aangezet. Economen noemen dat kwantitatieve verruiming. De ECB doet dat niet door op de rekening van elke burger een paar duizend euro te storten, maar door staatsleningen en leningen van bedrijven op te kopen. Het idee daarachter is dat hierdoor de rente daalt en het voor banken aantrekkelijker wordt om geld te lenen aan bedrijven en burgers. Dit moet dan zorgen voor nieuwe investeringen en grotere uitgaven van consumenten.

HASKO VAN DALEN
Onafhankelijk deskundige op het gebied van pensioenen, sociale zekerheid en employee benefits.

Averchts effect

Tot nu toe heeft dit beleid van de ECB weinig geholpen. Sommige economen spreken zelfs van een averchts effect. Doordat de Zuid-Europese landen hun staatsschuld nu veel goedkoper kunnen financieren blijven noodzakelijke hervormingen van die economieën achterwege.

Banken zijn niet royaler geworden met leningen. Vanwege de financiële crisis van enkele jaren geleden zijn ze gedwongen hun kapitaalbuffers te verhogen. De lage rente zet bovendien hun verdienmodel onder druk, want een bank maakt winst door zelf geld te lenen tegen een lage rente en dat tegen een hogere rente weer uit lenen aan bedrijven en burgers.

Bedrijven staan echter niet te springen om meer krediet en extra investeringen. Ook consumenten geven niet meer geld uit. Hoewel spaargeld nauwelijks rente oplevert, potten veel burgers toch hun geld op vanwege alle onzekerheden.

Voor Nederlanders sparen meer dan ooit. Eind juni was ons totale spaarsaldo volgens het CBS 346,7 miljard euro. Ondanks deze averrechtse effecten is niet

te verwachten dat de ECB het beleid op korte termijn zal veranderen en de rente weer omhoog gaat.

Pensioenfondsen

Een plotselinge verhoging van de rente brengt de Zuid-Europese landen in de problemen bij de financiering van hun staatsschuld en banken gaan verlies leiden op bedrijfsleningen en hypotheekleningen. We zitten dus vast aan de lage rentes. Voor de Nederlandse pensioenfondsen is dit een hard gelach. Zij moeten hun toekomstige verplichtingen berekenen aan de hand van de actuele renteniveaus. Hoe lager die zijn, hoe minder hun geld opbrengt. Dus hebben ze meer geld nodig om aan hun toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen. Met winst uit beleggingen mogen ze geen rekening houden, ook al is die soms fors. Het paradoxale is dat veel pensioenfondsen daardoor rijker zijn dan ooit, maar op papier een dekkingstekort hebben. Indexatie van pensioenen is daardoor niet aan de orde. Nou is dat niet het grootste probleem, omdat de prijzen nauwelijks stijgen. Een veel groter probleem is dat een aantal fondsen gedwongen is om volgend jaar kortingen door te voeren. Daarmee heeft het rentebeleid van de ECB ons pensioenstelsel aan het wankelen gebracht. —

(Noot van de redactie: het is niet zozeer het beleid van de ECB dat pensioenfondsen in moeilijkheden brengt. Het is de politieke keuze van dit kabinet, daarin gesteund door het parlement, om de risicovrije marktrente te gebruiken voor de verplichtingen. Niemand, ook Mario Draghi niet, heeft Nederland daartoe gedwongen. Het kabinet had moeten kiezen voor een prudent, verwacht rendement. Dat wordt wel gebruikt om de hoogte van de premies te bepalen.)

Audrey's DeliCasa

Voor wie van lekker eten houdt, maar niet lang in de keuken kan of wil staan.

LOPEND TAARTJE VAN PURE CHOCOLADE MET FRUIT, BOLLETJE IJS EN ZEEZOUT

Dit overheerlijke dessert staat tegenwoordig bij veel restaurants op de kaart, maar hoe maak je het?

Ingrediënten (voor zes taartjes):

- 125 gram roomboter
- 25 gram patent bloem
- 125 gram pure chocolade (van chocoladereep of chocolade druppels)
- 10 gram losse cacao
- 60 gram suiker (+ beetje extra)
- 3 eieren + 2 eidooiers
- Boter om in te vetten
- Mespuntje nootmuskaat
- Muffinbakblik voor 6 taartjes of 6 losse cakevormpjes
- Zeezout, roomijs, frambozen en/of bosbessen, takje mint

De bereiding:

Zet de oven alvast op 180 graden.

De chocolade en de boter samen zachtjes laten smelten en dan laten afkoelen tot het bijna gestold is. De eieren, eidooiers en de suiker opkloppen in de keukenmachine tot een wit lint. Het choco/botermengsel hier voorzichtig doorheen spatelen. Hierna de bloem, nootmuskaat en de gezeefde cacao er met een garde doorheen roeren. Deze massa even bewaren.

Nu de vormpjes invetten met roomboter daarna een beetje suiker op de bodem doen. Het beslag over de zes vormpjes verdelen en even weg zetten (eventueel in de koelkast). De borden nu opmaken met frambozen, bosbessen en takjes mint.

Vervolgens de taartjes in de voorverwarmde oven zetten, voor maar 10 tot 12 minuten. Taartje moet aan de buitenkant krokant zijn en binnenin nog zacht, zodat de chocolade er uitloopt als je het opensnijdt.

Het taartje op het opgemaakte bord zetten en als laatste het bolletje ijs toevoegen met een beetje zeezout. Omdat het gerecht warm wordt opgediend, zullen de gasten even op de taartjes moeten wachten.

Superheerlijk dessert met een enorm professionele uitstraling.

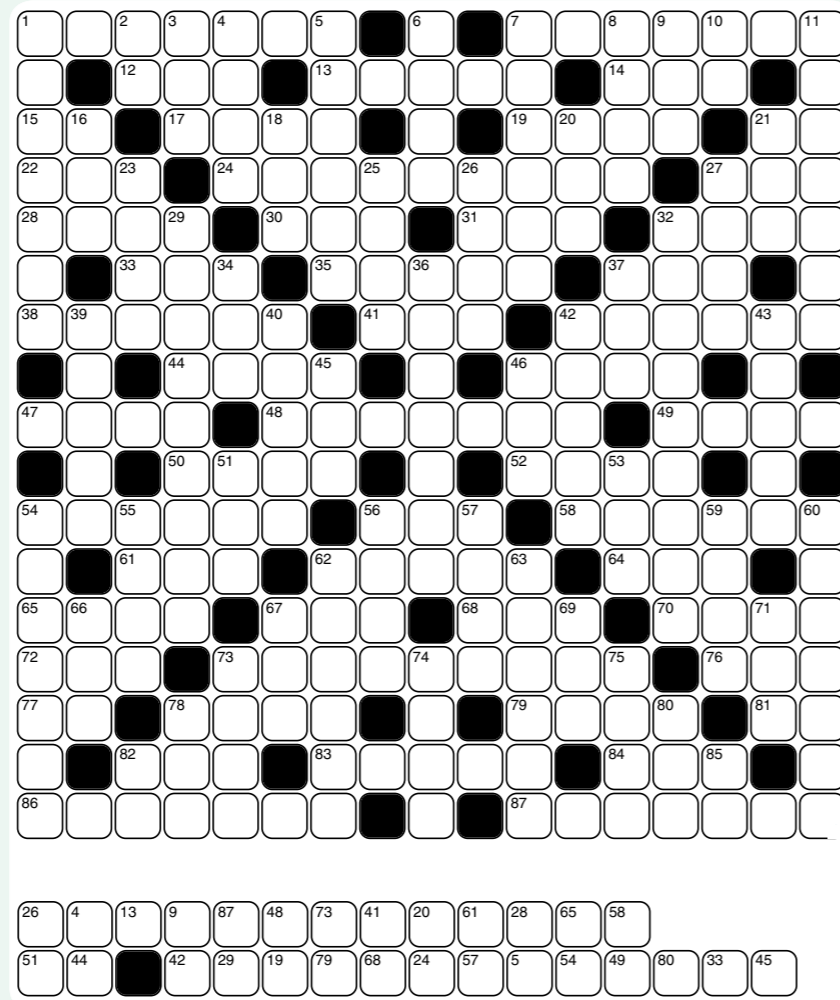
BUON APPETITO
Ciao Audrey
audrey.mp@hotmail.com

Na het oplossen van de kruiswoordpuzzel zet u de letters, die hetzelfde getal hebben als die in de balk eronder, daarop over. De zin die u dan krijgt stuurt u vóór 2 november 2016 per e-mail naar pensioenbelangen@pensioenbelangen.nl of op een briefkaart naar NBP, Koninginnegracht 19, 2514 AB Den Haag. Onder de goede oplossingen worden weer 4 prijzen van 13 euro verloot.

De oplossing van de kruiswoordpuzzel in nummer 4-2016 is:
Tijd voor een hopelijk rijke oogst

De vier gelukkige winnaars zijn:

F. Smeets
B.J. van der Kleij
M. Lamberts
C.F. de Jong

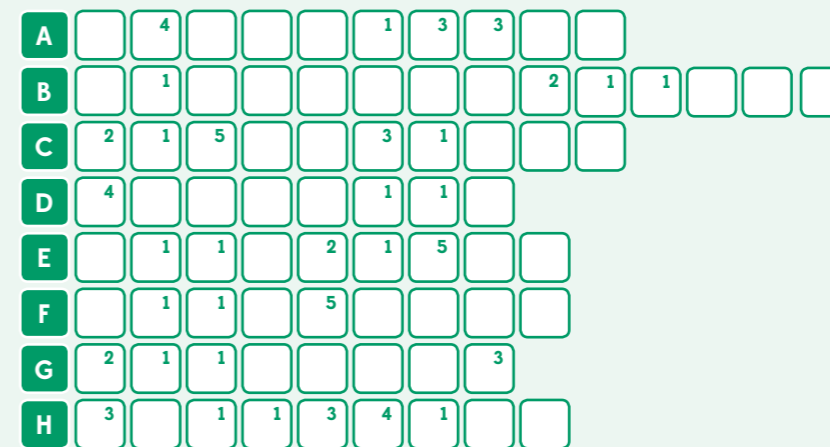

HORIZONTAAL 1. korte herenjas; 7. werkkleding; 12. plechtige belofte; 13. make-up-artikel; 14. gehoororgaan; 15. lage rivierstand (afk.); 17. lichte herenoverjas; 19. jongensnaam; 21. ruimtelijke ordening (afk.); 22. stapel; 24. bedkleding; 27. flauw keelgeluid; 28. meisjesnaam; 30. boerderijdier; 31. Scandinavische munt; 32. smalle inham in zee; 33. eerste vrouw; 35. deel van de Himalaya; 37. raamscherm; 38. ingevoerde waren; 41. haarkrul; 42. opschepperig (patserig); 44. Duitse ontkenning; 46. hoofdstad van Oekraïne; 47. deel van boom; 48. geweven stof; 49. heldendicht; 50. gekriebel; 52. losgeraakte naad; 54. tot ongeoorloofde wellust geneigd; 56. stap; 58. vul-ling voor brandbommen; 61. plaats aan het IJsselmeer; 62. ommuurde stad; 64. schaakterm; 65. azijn; 67. duinvallei; 68. experiment (afk.); 70. dierenverblijf; 72. opstootje; 73. drollenvanger; 76. deel van oor; 77. meisjesnaam; 78. vermenigvuldigingsteken; 79. part; 81. internationaal autokenteken Nederland; 82. Zuid-Koreaans automerk; 83. Japans automerk; 84. cilinder; 86. stretchbroek; 87. kort mouwloos shirt.

VERTICAAL 1. kledingstuk; 2. Frans lidwoord; 3. slaap- plaats; 4. lusthof; 5. machinaal gebreide elastische stof; 6. deel van been; 7. sinds; 8. plaats of streek; 9. driekan- tig voorzeil; 10. de jongste (Lat. afk.); 11. gelegenheds- kostuum; 16. tentoonstellingsgebouw in Amsterdam; 18. afgericht (tam); 20. elektromagnetische eenheid (afk.); 21. meisjesnaam; 23. autopod; 25. welzijn (voor- spoed); 26. meetkundige term; 27. boterton; 29. feest- kleding voor dames; 32. gevangeniskleding; 34. vlakke- maat; 36. omstreden kledingstuk; 37. op welke manier; 39. maalinrichting; 40. naam zoon van Rembrandt van Rijn; 42. kegel; 43. aanbeden persoon; 45. deel van hals; 46. klein paardje; 51. boomsoort; 53. mannetjesschaap; 54. werkkleding; 55. gegraven diepte; 56. bekende Braziliaanse oud-voetballer; 57. hemellichaam; 59. koraaleiland; 60. nylonkous met broekje; 62. buiten gevaar; 63. boek van Mozes; 66. naaldboom; 67. erfelijk materiaal (afk.); 69. wortel; 71. onnozel persoon; 73. gemetselde oeverkant; 74. platzak; 75. binnenste deel; 78. Russisch gevechtsvliegtuig; 80. plomp (dik); 82. gewicht (afk.); 85. laatstleden (afk.).

Omschrijving

- A:** Met sandalen zit je gebeiteld (10)
B: Eis waaraan de Zuidafrikaanse munt voldoet (14)
C: Grote broer van Manneke Pis (10)
D: Paling met puistjes (8)
E: IJzertijd aan het strand (4+5)
F: Voor een molenaar kan dat werk uitlopen (9)
G: Mooie meid aan de trapeze (8)
H: Behuizing die veel voorkomt in Groningen (9)

Spelregels cryptogram

Slechts één van de klinkers is genummerd, maar alle plaatsen waar die klinker staat hebben dat nummer. Sommige medeklin- kers hebben een nummer gekregen, bij- voorbeeld in opRoerkraaieR (cryptogram in nr. 1 van 2013) hebben de eerste en de laatste r het nummer 1 gekregen, maar de tweede r geen nummer. Als u in die puzzel in andere woorden een 1 ziet staan kunt u daar dus de r invullen.

Stuur uw oplossingen vóór 2 november 2016 per e-mail naar pensioenbelangen@pensioenbelangen.nl of op een briefkaart naar: NBP, Koninginnegracht 19, 2514 AB Den Haag. U kunt de oplossing van het kruiswoordraadsel in dezelfde e-mail of op dezelfde briefkaart inzenden. Voor goede oplossingen zijn per cryptopuzzel 4 prijzen van 13 euro beschikbaar.

Oplossing van de puzzel in nummer 4-2016:

- A: Ministerie
B: Verkiezingstijd
C: Verschieten
D: Minderheden
E: Luisterrijk
F: Wintervoorraad
G: Medeklinker
H: Tolerantie

De vier gelukkige winnaars zijn:

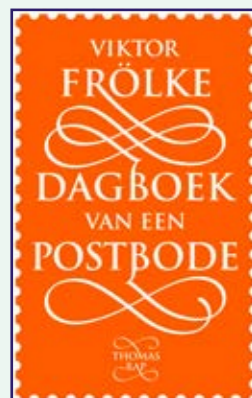
G.C. Groot
J. Lensen-Roovers
W. Verheij
A. Zethof

Mark van der Werf: **Meester Mark graaft door - Op reis door 50 jaar onderwijs**, 216 pagina's, ISBN 9789463190077, Uitgeverij Scriptum, € 16,00

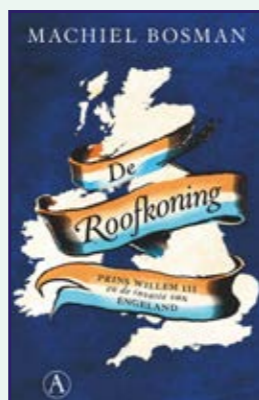
Dit is alweer het derde deel in deze serie. In dit boek interviewt Mark ex-leerkrachten die zelf veel veranderingen in het onderwijs hebben meegemaakt en

die in de jaren na de oorlog voor de klas stonden. De grote klassen, dieren in de klas en zelfs roken in de klas kon toen nog. Ook de 'verontrustende' vernieuwingen, zoals leesmoeders en computers, komen aan bod. Meesters verdwijnen en vrouwen gaan - tot grote schrik van veel ouders - parttime werken. Een humoristische rondreis door het onderwijs van de afgelopen vijftig jaar, die menigeen (en zeker ex-leerkrachten) zal doen glimlachen. Maar met de conclusie op de laatste pagina kan ik het helemaal eens zijn: leerkracht zijn, dat blijft natuurlijk het mooiste beroep van de wereld! (EBB)

Victor Frölke: **Dagboek van een postbode**, paperback 320 pagina's, ISBN 9784900406223, Uitgeverij Thomas Rap, € 19,90 Dit boek is meer dan een observatie van het dagelijks leven van de minimumloners die PostNL in dienst heeft. Frölke fungeert ook als 'buurtcoach' en aanspreekpunt voor ouderen in zijn bezorgwijken en heeft zo ook - onbedoeld door PostNL -

een onbetaalde sociale functie. Daarnaast beschrijft het ook de wanhoop en verwarring van het midden en lagere management van een bedrijf dat probeert te overleven in de krimpende markt van de briefpost. Wat onze filosoof en postbezorger observeert lijkt soms op boosaardig gedrag gevoed door willekeur, maar komt vooral door onbegrip van de hogere leiding, die graag oekazes uitvaardigt om onredelijke bezuinigingen door te voeren. Of PostNL het lot zal kunnen ontgaan dat V&D, Meavita (zorg 20.000 werknemers), McGregor Fashion en vooral het personeel trof blijft natuurlijk de vraag. Een lezenswaardig boek met vleugjes (bittere) humor. (JVV)

Machiel Bosman: **De Roofkoning - Prins Willem III en de invasie van Engeland**, paperback 267 pagina's, ISBN 9789025306038, Uitgeverij Athenaeum, € 19,99

25.000 man, 130 schepen: dat was de Spaanse Armada. Enorm, maar geruïneerd door natuurkracht.

100 jaar later (1688) ligt er voor de kust van Hellevoetsluis een vloot van meer dan 350 schepen met 35.000 man en duizenden paarden aan boord. Te midden van dit geweld ligt het keukenschip "De Gebraeden Haen" van de prins; men moet tenslotte prioriteiten stellen. Deze grootste zeemacht die De Republiek ooit bijeenbracht is bedoeld om Engeland van de papen te bevrijden. Dat is het motief... of was het om de katholieke oom én schoonvader van de prins, Jacobus II, een loer te draaien? Meer intriges, afvallige Engelse adel en deserterende troepen in dit lezenswaardige werk. (CNH)

Roofkoning staat op de shortlist met vijf genomineerden voor de Libris Geschiedenis Prijs 2016.

Jorrit van Daalen Buisant des Amorie en Sofie Chanou: **Lekker & Simpel**, paperback 320 pagina's, ISBN 9789461562135, Bertram + de Leeuw Uitgevers, € 19,95

Dit kookboek van de oprichters van lekkerensimpel.com bevat 200 hoofdgerechten met

nieuwe recepten en succesnummers van de website. We hebben de rode linzensoep, Italiaanse ovenschotel en komkommersalade met bleekselderij getest. Makkelijk te bereiden en zeer smakelijk, precies zoals de titel aangeeft. Duidelijke beschrijvingen en mooie foto's maken het compleet. Wie enthousiast is over het kookboek, moet zeker ook de website eens bezoeken. Hierop staan ook recepten van bijvoorbeeld kruidenmengsels, zoals vis- of nasikruiden, erg handig! (MW)

Kloof tussen jong en oud in het pensioendebat bestaat wel degelijk

Kort verslag van het plenaire debat in de Tweede Kamer over de pensioenen op 15 september jl.

Als door een wesp gestoken sprong Steven van Weijenberg van D66 uit zijn

kamer zeteltje omhoog en rende naar de interruptiemicrofoon. Wat had Staatssecretaris Klijnsma nou zojuist gezegd? Ouderen tegemoet komen door te onderzoeken of de hersteltermijnen voor de pensioenfondsen om de dekkingsgraad te verbeteren verlengd zouden kunnen worden? Daarmee voorkomend dat er volgend jaar al gekort moet worden? Het zal toch niet waar zijn? Maar dan niet ten koste van de jongeren in ieder geval.

Van Weijenburg kondigde direct een motie aan om veilig te stellen dat eventuele maatregelen 'generatieneutraal' zouden uitpakken en er geen risico's van die verduivde gepensioneerden naar werkenden en jongeren zouden worden verschoven. Lees: dat de pensioenpot voor jongeren niet 'nog verder zou worden leeg gegeten' door de ouderen. Klijnsma vond het gelukkig een onnodige motie, omdat het hier alleen nog maar om onderzoek ging en er later alsnog met de kamer zou moeten worden overlegd. Ze ontraadde de motie vervolgens. Maar Van Weijenberg had zijn punt gemaakt. Daarbij gesteund

door Roos Vermeij van de PvdA, ook een van de jongere Tweede Kamerleden,

waarmee Van Wijenberg voortdurend blikken van verstandhouding uitwisselde. Dat wordt nog wat tussen die twee.

Grote publieke belangstelling voor debat

Punt gemaakt, ja voor de Bühne en laat die Bühne nou vol zitten met ouderen. Uit Brabant, Gelderland, Overijssel en verder weg waren ze gekomen met bussen vol om een manifest aan te bieden en vervolgens het plenaire debat bij te wonen dat 50PLUS had aangevraagd over de penibele situatie waarin veel ouderen op dit moment verkeren.

Punt gemaakt ja, maar precies het tegenovergestelde bereikt. Waren alle ouderenverenigingen en -bonden tot nu toe best bereid om over veranderingen in het pensioenstelsel na te denken en in overleg te gaan ten gunste van de generaties na hen, door de opstelling van D66 en in mindere mate van de PvdA en de VVD zou die bereidheid weleens als sneeuw voor de zon weg gesmolten kunnen zijn.

Wát een arrogantie en wát een volkomen gebrek een medegevoel beheerst

AUTEUR:
ROELOF JAN MULDER

“
Punt gemaakt ja, maar precies het tegenovergestelde bereikt.
”

het denken van D66. Mocht er al twijfel bestaan over de vraag of het nou echt zo erg was met de opstelling van D66 in het pensioendebat, dan is die twijfel nu wel volkomen weg. Voor D66 is er maar één doel: weg met het huidige systeem en die 1400 miljard euro waarover de pensioenfondsen beschikken vooral niet besteden aan eventuele indexering, maar veiligstellen voor de jongeren. Dat u het maar weet en onthoudt voor toekomstige belangrijke gelegenheden.

Een héél klein stapje in de goede richting

En dat allemaal omdat 50 Plus en de SP gezamenlijk een motie hadden ingediend waarin ze de regering vroegen met voorstellen te komen 'waardoor de pensioenen zo spoedig mogelijk wel geïndexeerd worden en er niet gekort hoeft te worden'. In hun toelichting op de motie gingen zowel Henk Krol van 50PLUS als Paul Ulenbelt van de SP nader in op de onaanvaardbare (voor zo'n rijk land als Nederland) situatie waarin een groot aantal ouderen met geen of een heel klein pensioen verkeren met betrekking tot hun koopkracht. Dit alles gelardeerd met schrijnende voorbeelden.

Natuurlijk ging het debat ook over de enorme kapitalen waarover de fondsen beschikken, in totaal zo'n 1400 miljard euro. Een onvoorstelbaar groot vermogen, waar de fondsen geen gebruik van mogen maken voor indexering. Zoals bekend heeft dat alles te maken met de zgn. rekenrente die gebaseerd is op de marktrente en die bepalend is voor de zogenaamde dekkingsgraad. En omdat die marktrente praktisch nul is, is de dekkingsgraad ook zo laag en hebben de fondsen dus een probleem.

En dat is volgens de indieners van de motie heel merkwaardig. Volgens de regels hebben de fondsen te weinig geld in kas om te indexeren, moet er zelfs eventueel gekort worden in de toekomst, maar in werkelijkheid beschikken ze over een enorm kapitaal.

U heeft dat in het interview met Professor van Praag elders in dit blad ook al kunnen lezen. Pensioenfondsen komen aan dat kapitaal door hun vermogen voor een deel te beleggen in aandelen. En daar maken ze een behoorlijk rendement op.

De marktrente speelt bij de groei van dat kapitaal een veel minder belangrijke rol. Dat was de teneur van het debat dan ook. 'Staatssecretaris laat die basis voor de rekenrente nou eens vervallen en ga onderzoeken of de fondsen het rendement van de beleggingen niet als basis kan nemen voor de berekening van de dekkingsgraad. Dan stijgt die dekkingsgraad ruim boven het minimumniveau waarop geïndexeerd kan worden en zijn pensioenfondsen uit de problemen.'

Maar de staatssecretaris was niet bereid tot enige beweging in die richting. Ze vond draaien aan de renteknop gevaarlijk en niet passen in het beleid dat "we" nou eenmaal met elkaar hebben afgesproken. Die afspraken moet je niet willen veranderen als het eens een beetje tegenzit, was de teneur van haar betoog. Wel wil ze op korte termijn een onderzoek laten doen of de hersteltermijnen die voor de pensioenfondsen gelden waarin ze hun dekkingsgraden op orde kunnen krijgen eventueel verlengd kunnen worden. Dit om eventuele kortingen op korte termijn te voorkomen. Een héél klein stapje in de goede richting. Maar volgens de indieners van de motie nog altijd ruim onvoldoende. —

Lezers schrijven

Het is voor ons als redactie fijn om te constateren dat u onze artikelen goed en met veel belangstelling leest. Het zet u kennelijk ook aan het denken. En dat is goed! Het is belangrijk dat u zich verdiept in uw pensioen. Het is tenslotte uw inkomen. Vragen (en antwoorden) die interessant zijn voor alle lezers, publiceren wij geredigeerd in het magazine. Zo wordt u weer een beetje wijzer.

GEACHTE REDACTIE

Mevrouw Huisman schreef ons met de volgende herkenbare en uit het hart komende vraag: Is de Pensioenwet en het pensioenreglement van heden ook van toepassing op de periode dat de overeenkomst met ons is afgesloten, dus ongeveer 50 jaar geleden. Overstijgt dus de huidige wet en het reglement onze overeenkomst, juridisch gezien en wat stond er in die oude regeling van ongeveer 50 jaar geleden?

Aanleiding voor haar vraag is de mail die zij in juli van het pensioenfonds ontving over het beleggen in 'private equity'. Ze heeft hierover met pensioenfonds gecorrespondeerd en het fonds gevraagd "of, in de tijd dat er met ons (de gepensioneerden) een overeenkomst gesloten was voor ons pensioen, vermeld stond dat de uitkering altijd afhankelijk zou zijn van de rentestanden en van mogelijke wijzigingen van de overeenkomst. Ik ben er altijd van uitgegaan dat het een vast pensioen was en bleef en zeker niet dat het mogelijk gekort kon worden, zoals nu dreigt." Ook heeft zij bij PFZW aangedrongen op een burgerlijke ongehoorzaamheid, omdat het fonds zelf voldoende geld (1300 miljard euro), in kas heeft. Ze mailde het fonds: "Ook wij ouderen hebben moeten zorgen met hard werken voor ons eigen pensioen. Dat mag en moet deze generatie m.i. ook doen. Andere generaties hebben hun eigen verantwoordelijkheid."

Het pensioenfonds antwoordde dat "dit in de Pensioenwet vastgelegd is en ook in het pensioenreglement van het fonds. Als PFZW ongekort pensioen blijft uitbetalen als de dekkingsgraad te laag is, komt dat neer op het doorschuiven van tekorten naar de jongere generatie".

Omdat mw. Huisman twijfelt over de juistheid van de reactie van het fonds, heeft ze dit via de redactie voorgelegd aan de belangenvereniging.

"Ik trek het antwoord van het fonds in twijfel. Ik heb er nooit over gehoord, noch gelezen. Ons pensioen is, aldus dhr. v.d. Spek, als 75-jarige (ik ben 77 jaar) met 8% gedaald. Mag dat zomaar juridisch gezien? Is er niet ergens iets fout gegaan. Wij slikken alle maatregelen maar. Wij hebben heel weinig in te brengen als ouderen. We hebben geen stakingsrecht. We kunnen alleen burgerlijke ongehoorzaamheid tonen of een beetje actie voeren. Welk recht hebben wij nu nog? Is het Europese recht hier ergens van toepassing? Pensioenfondsen en ook U hebben bovendien ook zo nog hun eigen belangen. Bent u als belangenvereniging niet te vriendelijk naar de regering en naar de pensioenfondsen toe? Kan de belangenvereniging de Staat of het Pensioenfonds dagvaarden? Durven ze dat? Als er ergens een mogelijkheid is, juridisch gezien, zal ik altijd meedoen, dan ervaar ik nog iets van recht."

Het antwoord van de belangenvereniging via Jaap van der Spek

Op uw vraag of de Pensioenwet en het pensioenreglement van heden ook van toepassing is op de periode voor de totstandkoming ervan, is het korte antwoord: Helaas ja. Met de nieuwe Pensioenwet van 2007 zijn de oude afspraken vervallen en ook de wetgeving van daarvoor is vervangen, geldend voor alle deelnemers en gepensioneerden.

Werknemers, werkgevers en overheid hebben met de nieuwe wetgeving ingestemd, zonder dat er tegenacties zijn ontwikkeld. In de oude wetgeving mochten pensioenfondsen overigens ook pas indexeren als de dekkingsgraad voldoende was. Maar met de vaste rekenrente van toen van 4% zou dat geen probleem zijn.

Het proces van wetgeving in die tijd is zodanig verlopen, dat er geen juridische gronden zijn om met succes de regering of het pensioenfonds te kunnen dagvaarden. Dat is toentertijd door juristen uitgezocht. Maar ook later is geconstateerd, dat kostbare juridische procedures met zeer grote waarschijnlijkheid geen uitzicht zouden kunnen gaan bieden op enig succes.

Weliswaar is door pensioenfondsen (waaronder het ABP en het huidige PFZW (toen PGGM) gecommuniceerd dat het pensioen waardevast (dus met inflatie of loonindexering) zou zijn, maar daarop kunnen ze juridisch niet worden aangesproken.

Dat we al jaren zitten met het probleem dat om administratieve redenen (Financieel Toetsingskader) de rente een te dominerende factor is in het bepalen van de dekkingsgraad, is ook juridisch bekeken. Getoetst aan wet- en regelgeving in Nederland, maar ook getoetst aan Europees recht. De organisaties van gepensioneerden en ouderen hebben geprobeerd in 2014 de voorgenomen nieuwe regels tegen te houden, maar de meerderheid van de Tweede en Eerste Kamer hebben uiteindelijk toch in ons nadeel besloten. Het proces van wetgeving is conform de regels verlopen en juridisch is er geen speld tussen te krijgen. In de Eerste Kamer zijn er maar een paar partijen geweest, die tegen hebben gestemd (CDA, PVV, SP). Politieke motieven hebben helaas bij de andere partijen de doorslag gegeven.

Het niet kunnen indexeren is maar een onderdeel van het probleem dat de gepensioneerden al zo'n 8% in koopkracht zijn achteruit gegaan. Ook belastingwetgeving en andere overheidsmaatregelen zijn er debet aan. Helaas heeft de politiek een (veel te grote) invloed gekregen op het hele pensioenstelsel. Daarom is het noodzakelijk via politieke beïnvloeding daar verandering in te brengen. Dat zien we dan ook als de belangrijkste taak van de samenwerkende organisaties van gepensioneerden.

“
De organisaties van gepensioneerden en ouderen zijn bezig om te proberen de neuzen van de politici (en hun partijprogramma's) in de door ons gewenste richting te krijgen.

”

Pensioenfondsen moeten zich, net als iedere Nederlandse organisatie, aan de wet houden. Dus zijn reglementen etc. aan de wetgeving aangepast. Daarover is in het Verantwoordingsorgaan van PFZW (de pensioenraad) ook veel overleg geweest. De conclusie was, dat je het niet kunt maken om als grote organisatie de wet te overtreden. Los nog van het feit dat het pensioenfonds daarvoor gestraft wordt (hoge boetes, vervolging bestuur etc.), met zeer nadelige consequenties voor alle deelnemers van dien.

De Belangenvereniging Pensioengerechtigden Pensioenfonds Zorg en Welzijn (BPP) is ook van oordeel dat wetsovertreding moreel niet past, maar ook te grote risico's voor de deelnemers en gepensioneerden met zich meebrengt. Daar komt bij dat wetsovertreding het overleg om een goed nieuw pensioenstelsel te krijgen, negatief zou beïnvloeden. Het is beter alle energie nu niet in het verleden te stoppen, maar in het ontwikkelen van een betere pensioentoekomst. En dat is al lastig genoeg.

Helaas loopt veel via de weg van de politiek. Wie de regerende politieke partijen gaan worden en wat ze met elkaar gaan afspreken is nog onduidelijk, maar te beïnvloeden. Dat is de reden dat de organisaties van gepensioneerden en ouderen bezig zijn om te proberen de neuzen van de politici (en hun partijprogramma's) in de door ons gewenste richting te krijgen. Onze hoop is daarop meer gevestigd, dan op, naar het oordeel van deskundigen niet te winnen, juridische procedures.

Het klopt dat de BPP goede relaties heeft met het pensioenfonds en met andere spelers in het pensioenveld. Die zijn nodig om wat te kunnen bereiken. Als deuren worden dichtgegooid kom je in een land als Nederland nergens. Maar we moeten scherp blijven op de inhoud en de processen. Dus blijvend lastig zijn! Dat is onze taak. —

Lezers schrijven

De toekomst van ons pensioenstelsel houdt ook onze lezers bezig. A. Joziase schreef ons zijn constatering dat het er niet eenvoudiger op wordt. Hij is daarom van mening dat het beter is het huidige systeem te handhaven, doch waar nodig aan te passen.

GEACHTE REDACTIE

“Momenteel betaalt men premie met als gevolg dat de hoogte van het pensioen gebaseerd is op de totaalpremie die men in de loop der jaren betaald heeft en het rendement dat het pensioenfonds heeft behaald. Nu wordt per deelnemer op 67-jarige leeftijd berekend hoe hoog zijn pensioen is.

De huidige lage rentestand, de wijziging van de pensioengerechtigde leeftijd van 65 in 67 jaar en de langere levensduur hebben tot gevolg dat er wijzigingen zullen voorkomen in de hoogte van het pensioen. Deze wijzigingen kunnen binnen het bestaande systeem worden verwerkt, want van iedere deelnemer heeft men de gegevens. Het volstaat om, zoals gebruikelijk, voor iedere deelnemer een, in dit geval, nieuwe pensioenberekening te maken.

In het bovenstaande speelt de discussie dat jongeren voor ouderen betalen of ouderen voor jongeren geen rol. Waarom zou men? Iedereen heeft ouderdomspensioen (aow), dus de basis is gelegd. Aanvullend pensioen, in welke vorm dan ook, is een persoonlijke zaak. Mijn devies: houdt het eenvoudig en overzichtelijk, dan heb je geen nieuw pensioenstelsel nodig.

Onze redacteur Rob de Brouwer beantwoordt deze mail als volgt:

Het is een misverstand te denken dat het aanvullend pensioen een persoonlijke zaak is. De systematiek is niet zo dat de uitkering afhangt van wat er aan premie is betaald en welk rendement daarop is gemaakt. U betaalt elk jaar premie en in ruil daarvoor bouwt u elk jaar een recht op een uitkering op. Die opbouw is al een aantal keren aangepast.

Bij de oorspronkelijke doelstelling van een pensioen bij volledige opbouw van 70% van het laatstgenoten loon, bouwde men elk jaar 1,75% op. In deze opbouw zit de AOW verwerkt. Later werd het middelloon de maatstaf en ging de opbouw aanvankelijk omhoog. Maar in 2015 is de opbouw gemaximaliseerd naar 1,875% per jaar, waardoor bij maximale opbouw 75% van het middelloon wordt opgebouwd.

De toename van de levensverwachting wordt elke twee jaar door pensioenfondsen verwerkt in het collectief van de aanspraken. Omdat de laatste acht jaar de rente sterk is gedaald is een groot stuk van het vermogen van pensioenfondsen verschoven van oud naar jong. Omdat deelnemers geen kostendekkende premie betalen, wordt bovendien elk jaar vanuit het vermogen bijgepast aan de nieuwe aanspraken: ook weer een overdracht van oud naar jong. —

Reacties op het interview met Anna Grebentchikova van CNV Jongeren

De redactie heeft een aantal reacties ontvangen op het interview met Anna Grebentchikova in het vorige nummer. Haar uitspraken sporen (uiteraard) niet met de opvattingen van de organisaties van gepensioneerden en hier en daar wordt de feiten geweld aangedaan. Het zou kortzichtig zijn als de redactie exclusief aandacht schenkt aan de eigen standpunten, zonder weer te geven waar de kritiek op ons pensioenstelsel vandaan komt en wat deze kritiek feitelijk inhoudt.

Maar als je kennis neemt van het interview met Anna Grebentchikova dan zou je kunnen zeggen met een variatie op een bekende zegswijze: 'bij de verdediging tegen zulke vijanden heb je geen vrienden nodig'. Als Anna Grebentchikova de opvattingen weerspiegelt van het CNV en met name van de jongeren binnen die vakbond, kan de redactie slechts concluderen dat deze opvattingen gebaseerd zijn op naïeve gedachten, onjuiste voorstellingen en gebrekkige analyses.

Motor van ons pensioenstelsel is niet vastgelopen

Om te beginnen beweert Anna dat de motor van ons pensioenstelsel is vastgelopen omdat de mensen niet meer 40 jaar lang bij één bedrijf werken en omdat er inmiddels een miljoen zzp'ers zijn. Zo'n opmerking heeft geen betrekking op het stelsel als zodanig, maar op de toegankelijkheid ervan. Het zijn juist de vakbonden die hebben toegelaten dat mensen die voorheen in vaste dienst waren, nu in flexibele contracten werken of als zzp'er ingehuurd worden voor hetzelfde werk, maar wel tegen lagere kosten. In beide gevallen worden ze slechter betaald dan toen ze nog in vaste dienst waren. Bovendien bouwen ze geen pensioen op. Dat is dus niet een indicatie dat de motor van het pensioenstelsel is vastgelopen. Die motor loopt zoals nooit tevoren, de pensioenfondsen zijn rijker dan ooit. Het vraagt wél om toegang tot het pensioenstelsel, ook voor deze mensen. Die toegang is er nu al. Een zzp'er mag nog tie jaar meedoen aan het pensioenfonds van zijn voormalige werkgever en kan daarna gebruik maken van aanbiedingen voor pensioenopbouw in de marktsector.

Waarom hij of zij dat gewoonlijk niet doet? Omdat het erg duur is. Zzp'ers moeten immers behalve de werknemersbijdrage ook de werkgeversbijdrage betalen. Dat ze dat niet willen of kunnen, ligt echter niet aan het stelsel. Wij moeten begrip hebben voor zzp'ers die vaak buiten hun wil om in zo'n positie terecht komen en als gevolg daarvan worden behandeld alsof ze werkgever zijn. Inmiddels is D66 ook tot deze conclusie gekomen en pleit zij voor een vast dienstverband voor iedereen.

Pensioenfondsen worden arm gerekend

Vervolgens spreekt Anna zich uit over het feit dat de pensioenuitkeringen al jaren niet meer zeker zijn. Dat is een waarheid als een koe. Er is sprake van een ambitie, niet van een zekerheid. Die ambitie werd ook tot aan de nieuwe Pensioenwet in 2007 waargemaakt. Pas toen in 2007 die waardevastheid in de wet is vastgelegd als zijnde voor 97,5% zeker, en daar vervolgens op volstrekt onwetenschappelijke basis voorwaarden aan werden verbonden, is de klad gekomen in het 'waardevaste' pensioen.

Jarenlang zijn de pensioenen niet geïndexeerd en er is zelfs gekort. Ook de pensioenopbouw is niet geïndexeerd. De oorzaak van deze ellende moet gezocht worden in de door de overheid opgelegde rekenmethode. De risicovrije marktrente werd bepalend voor de berekening van de verplichtingen. Overigens werd daarbij gekozen voor de rente die banken elkaar in rekening brengen, terwijl pensioenfondsen zich niet op deze specifieke markt begeven. Het is dus ook nog de verkeerde marktrente. Die rente daalde door manipulatie van de ECB als gevolg van de financiële crisis en de Eurocrisis die daarop volgde. Pensioen-

fondsen zijn over het algemeen rijk tot zeer rijk, maar worden op deze manier arm gerekend. Zo bezien zijn de gepensioneerden, maar ook de actieve deelnemers die pensioen opbouwen, de belangrijkste slachtoffers van de schandalen in de financiële sector die de crisis van 2008 hebben veroorzaakt.

Persoonlijke pot geld maakt het niet duidelijker

Dan volgt de ontboezeming: "Deelnemers hebben het gevoel dat de collectieve potten van iedereen zijn en dus eigenlijk van niemand". Wij komen veel deelnemers tegen, maar nog nooit heeft zo'n deelnemer tegen ons gezegd dat hij of zij het gevoel heeft dat het pensioenfonds eigenlijk van niemand is. Elke deelnemer en elke gepensioneerde is eigenaar van een wel omschreven vordering op zijn pensioenfonds. Het verdelen van het fonds in potjes – Anna wil een pensioenstelsel waarin mensen een persoonlijke pot geld opbouwen – maakt het niet duidelijker, omdat die potjes per saldo toch geen eigendom zullen zijn van de betrokkene. Ook Anna wil namelijk de solidariteit en de collectiviteit handhaven, want ze verwijst naar het delen van risico's zoals die van lang leven en van beleggen. Dus als de gepensioneerde komt te overlijden, laat hij zijn restpotje na aan het pensioenfonds, niet aan zijn familie. Wij zijn benieuwd of de familie daar straks nog iets van begrijpt.

Er is meer dan genoeg geld om te kunnen indexeren

Anna maakt het helemaal bont als ze beweert dat het huidige toezichtskader eigenlijk te mild is, omdat er zogenaamd schulden worden doorgeschoven naar de toekomst. Door nu niet te indexeren en zelfs bij

de grootste bedrijfstakpensioenfondsen (waaronder het ABP en PFZW) te gaan korten, wordt geld dat wél beschikbaar is niet uitgegeven aan hen die er recht op hebben.

Deze volstrekt theoretische benadering van de balanswaardering miskent het feit dat pensioenfondsen kasstromen genereren die ruimschoots voldoende zijn om aan alle verplichtingen, inclusief indexering, te voldoen. En dat geldt voor de komende zestig jaar en bij een zeer bescheiden netto rendement van 3,5%. In de achter ons liggende dertig jaren was het gemiddelde rendement van de fondsen ruim het dubbele. Door dat geld in kas te houden, worden nu spaarpotten gevormd voor toekomstige gepensioneerden die nog niet eens aan het arbeidsproces deelnemen. Straks komen jongeren bij de overheid of de gezondheidszorg te werken, die zo'n volle pensioenpot aantreffen dat ze gratis kunnen meeliften op de spaardrift van de huidige generaties.

Treurig

Wij worden een beetje treurig van een vakbond die kritiekloos napraat wat hen door beleidsmakers in Den Haag wordt voorgeschoteld. Beleidsmakers die ons voortreffelijke pensioenstelsel als laatste onderdeel van de Nederlandse verzorgingsstaat vakkundig om zeep willen helpen? Om zo de weg te openen voor wéér een neoliberale privatisering? Wiens belangen worden daarmee gediend? Zeker niet die van de werknemers. —

ROB DE BROUWER
KLAAS MAAS

Onze redactie heeft ze ook een tijdlang aangeboden (de ruitertjes) en biedt deze nu weer aan. We merken dat er vraag naar is en reserveren er daarom graag ruimte voor.

Nog even de spelregels op een rij:

- De 'ruitertjes' zijn uitsluitend voor leden.
- Minimaal 10,00 per advertentie van 25 woorden, € 0,50 voor elk woord meer.
- Aan te bieden aan: redactie@pensioenbelangen.nl of contact@pfzw-belangenvereniging.nl
- Betalen na ontvangst van factuur
- De redactie heeft het recht berichten zonder opgaaf van redenen te weigeren.
- Deadline voor eerstvolgende uitgave: 31 oktober 2016

Gezocht, gevonden, aangeboden

U kent ze vast wel - die kleine berichtjes van een paar regels. Overal kom je ze tegen. In de krant, in de supermarkt (op van die witte kartonnetjes), in huis-aan-huisbladen en in tijdschriften. Handig als je in contact wilt komen met iemand anders om samen leuke dingen te ondernemen, hulp zoekt voor iets, je een keer iets te koop of te huur zoekt of iets te koop of te huur hebt. Er is van alles te verzinnen.

Bestuursstandpunt BPP over stelselwijziging

Al enige jaren woedt de discussie over een in de ogen van velen noodzakelijke stelselwijziging van onze pensioenvoorzieningen. Veel woorden, uiteenlopende standpunten, maar weinig daadkracht tot nu toe. En dat terwijl wij dagelijks worden geconfronteerd met de gevolgen van het huidige falende toezichtkader dat sinds 2007 een zekerheidsmaat van 97,5% als uitgangspunt heeft, waardoor jarenlang de pensioenen al niet meer worden geïndexeerd en de waarschijnlijkheid van kortingen in de komende jaren alleen maar toeneemt. Onnodig, onaanvaardbaar zelfs, volgens de BPP en daarom is het nu tijd voor besluiten. De stand van zaken op dit moment is als volgt samen te vatten.

AUTEUR:
CEES MICHIELSE,
SECRETARIS

1. Het gevaar dreigt dat naast de bestaande stelsels (DB en DC) een tweetal nieuwe varianten niet in de plaats van maar naast de bestaande regelingen mogelijk wordt.
2. Een dergelijke situatie achten wij ongewenst en wij hebben de sterke voorkeur voor een nieuw stelsel met hooguit 2 varianten (model 1b en 4c van de SER). Het gevaar dat anders nieuwe rechten worden opgebouwd in een nieuw stelsel maar alle reeds opgebouwde rechten achterblijven in gesloten fondsen, achten wij niet aanvaardbaar.
3. Bij de transitie naar een nieuw stelsel zal altijd conversie van de opgebouwde rechten moeten plaats hebben. Zeker geldt dit voor de overgang naar 1b of 4c.
4. De wijze waarop deze transitie wordt uitgevoerd is naar onze mening een zaak die de pensioenfondsen en daarmee de betreffende besturen en de verantwoordingsorganen aangaat en niet de sociale partners. Alleen op deze wijze worden de gepensioneerden adequaat bij de besluitvorming betrokken.
5. Alhoewel maatwerk per fonds daarbij het uitgangspunt moet zijn, zullen wettelijk de kaders moeten worden bepaald op basis waarvan de transitie moet worden ingeregeld.
6. Uitgangspunt is dat er in een nieuw

pensioenstelsel geen sprake meer is van een zekerheidsmaat en dus niet de bestaande rentecurve o.b.v. de risicovrije rente, maar het toekomstige projectierendement de basis moet vormen voor deze transitie en de berekening van de maximaal jaarlijks te onttrekken pensioenen.

7. Alhoewel aanpassing van de bestaande toezichtkaders het meest voor de hand zou liggen, lijkt dit politiek volstrekt onhaalbaar te meer daar zowel voor arbeidsmarkt knelpunten die samenhangen met de bestaande regelingen als voor de afschaffing van de doorsneepremie dit geen of nauwelijks oplossingen biedt.
8. Naar onze wijze van zien kan zowel in het model 1b als in 4c gerekend worden voor de verplichtingen met een prudent reëel projectierendement, passend bij het beleggingsbeleid van het fonds. Wij verwachten echter dat dit projectierendement voor 1b lager zal uitvallen dan voor 4c, of – bij gelijkblijvende projectierente - dat bij 1b de benodigde buffervorming hoger moet zijn dan bij 4c. Daarom hebben wij een voorkeur voor model 4c. Overigens stellen wij vast dat alhoewel model 4c van de SER een grote gelijkensis heeft met het door ons bepleite ISDC model, dit laatste vanuit een oogpunt van transparantie onze voorkeur blijft houden.

9. Model 4 c lijkt goed aan te sluiten bij hetgeen tot nu toe het beleid is van ons eigen pensioenfonds PFZW en heeft bovendien het voordeel dat het transparanter is dan ieder ander model. Omdat buffers in dit model klein kunnen zijn is ook de intergenerationele gevoeligheid nagenoeg verdwenen.
10. Omdat het zeker nog 4 jaren gaat duren voordat een nieuw stelsel kan worden ingevoerd moeten gedurende die overgangstermijn dreigende kortingen worden opgeschort, hetgeen gelet op de door ons voorgestane transitie alleszins verantwoord is.

DB

Defined Benefit waarbij zoals in de meeste bestaande regelingen een jaarlijks verhoogde aanspraak wordt toegekend. De indexatie van die aanspraak is afhankelijk van de financiële situatie van het fonds (dekkingsgraad)

DX

Defined contribution waarbij de som van de betaalde premies en de daarop gemaakte rendementen bepalend is en waarbij op de pensioendatum het dan aanwezige geld wordt omgezet in een levenslange uitkering op basis van de dan geldende rente.

1B SER

Zoals DB, maar met loslaten van de zekerheidsmaatstaf en verlegging van het financiële risico naar de deelnemer met als gevolg een lager benodigde buffervorming en dus grotere kans op indexatie, maar ook korting.

4C SER

Zoals DC maar dan met deling van een aantal risico's in de collectiviteit en met doorbeleggen en delen van die risico's ook na pensionering. Geringe buffervorming om schokken op de financiële markten te kunnen spreiden en dus grotere kans op indexatie maar ook op korting

Doorsnee premie

Feitelijk gaat het hier om het betalen van een premie die voor iedereen ongeacht de leeftijd gelijk is terwijl tegelijkertijd een zelfde jaarlijkse pensioenaanspraak wordt gerealiseerd. Het wordt ook wel aangeduid met het begrip tijdsevenredige pensioenopbouw.

Het is, ondanks bovenstaande toelichting in de tabel, waarschijnlijk niet voor iedereen eenvoudig om alle details in de discussie precies te volgen. En dat is een ander punt van zorg voor het bestuur van de BPP.

Het bestaande pensioenstelsel voldoet niet meer omdat het op een in 2007 geïntroduceerde zekerheidsmaat van 97,5% gebaseerd is, die in 2007 weliswaar logisch leek, maar in de praktijk niet kan worden waargemaakt en waar bovendien niemand om heeft gevraagd. Ook is dit stelsel niet in alle opzichten passend bij de moderne arbeidsmarkt en de toegenomen individualisering in de maatschappij. Bovendien is het

stelsel erg technisch en daarmee voor de gemiddelde deelnemer weinig transparant.

Vandaar ook onze voorkeur voor verandering en de daaraan gekoppelde eis tot grotere eenvoud en daarmee meer transparantie. Omdat collectiviteit uit kostenoopt punt belangrijk is en tegelijkertijd verzekeringstechnische solidariteit voor bepaalde risico's, zoals bijvoorbeeld beleggen, arbeidsongeschiktheid en langlevens, noodzakelijk zijn, zullen aan de eis tot transparantie wel enige concessies uit welgemeend eigen belang moeten worden gedaan. Maar uitgangspunt blijft voor ons dat een verschuiving van een vage aanspraak naar een meer concrete persoonlijke pensioenrekening zeker een oplossing biedt.

Samenvattend zijn onze belangrijkste conclusies:

1. Wij kiezen uiteindelijk voor een pensioenstelsel dat is gebaseerd op persoonlijke pensioenrekeningen met een jaarlijkse verrekening van winst en verlies, zoals mutaties in het vermogen, de langlevensrisico's, en andere verzekeringstechnische effecten. Overeenkomstig het model 4c van de SER.
2. Omdat invoering van dit stelsel nog een viertal jaren op zich laat wachten is het noodzakelijk dat tot die tijd tenminste dreigende kortingen via het oude systeem niet worden gerealiseerd.
3. De omzetting van de opgebouwde rechten naar een nieuw stelsel is geen zaak van de sociale partners maar van de pensioenfondsenbesturen en de verantwoordingsorganen. Eventuele wettelijke randvoorwaarden die daaraan worden gesteld dienen mede in overleg met de ouderenorganisaties tot stand te komen.
4. De omzetting van oud naar nieuw dienst te gebeuren op basis van het toekomstig geldende prudente rendement.

Bij dit alles willen en moeten wij aandringen op een snelle en duidelijke besluitvorming, wat na een discussie die nu al meer dan 6 jaren voortwoekert, toch mogelijk moet zijn. Wij hebben onze opvattingen dan ook, mede via de NVOG kenbaar gemaakt aan de politiek zowel als aan de SER. Vanzelfsprekend hebben wij onze opvattingen ook ingebracht bij ons pensioenfondsen en de pensioenraad. —

Ouderwets genieten met de gemakken van nu

SPECIALE SENIOREN WEEKARRANGEMENTEN ALL IN

Standplaats Groepsreis (minimaal 30 personen)

5-daagse	reservering	prijs	
bel of stuur een e-mail		vanaf 315,-	
8-daagse	reservering	prijs	
bel of stuur een e-mail		vanaf 585,-	
7-daagse	vertrek	prijs	
Kerst	22 december	535,-	

- dagtocht Friesland met 3 uur varen
- incl. entreegelden en consumptie
- verblijf op basis van VOLLEDIG PENSION
- gratis kopje koffie om 10.30 uur en na het diner
- Hollandse keuken, mogelijkheid tot afstemming op dieet
- gezellige avondprogramma's
- thuiszorg (als u dit thuis ook ontvangt)
- LIFT aanwezig
- nieuw excursieprogramma 2017
- nog een aantal vrije plaatsen voor het Kerstarrangement

- incl. halen en brengen van de opstapplaats
- 4 x natuurtocht met Friese folklore en Drentse verrassingen

**NAAR DE SCHOONSTE
LUCHT VAN NEDERLAND**

(© AdV2016, alle fouten voorbehouden; zie website voor bepalingen)

ARRANGEMENTEN 2016

KEUZE UIT EEN PRACHTIG SAMENGESTELD AANBOD

Met 46 jaar specialistische ervaring hebben wij altijd een wisselend, gevarieerd en passend aanbod voor ANBO, KBO, PCOB en 55+ gezelschappen.

Bekijk het hele reisaanbod op onze website

www.hotelaandevaart.nl

Vaart n.z. 88/89, 8426 AV Appelscha, Tel. 0516-43 32 32

Colofon

Tweemaandelijks tijdschrift van de BBP: Belangenvereniging Pensioengerechtigden Pensioenfonds Zorg & Welzijn (PFZW).

Aangesloten bij de NVOG: de Nederlandse Vereniging van Organisaties van Gepensioneerden.

Website

www.pfzw-belangenvereniging.nl

Hoofd- en eindredactie

Roelof Jan Mulder (Ons Pensioen),
Steenakkerstraat 4, 4012 EP
Kerk-Avezaath.
Telefoon: (0344) 681793
E-mail: roelof.j.mulder@planet.nl
Gitte Jansen-Nieudorp
(Pensioenbelangen)

Redactieleden

Jaap van der Spek, Eric van Eck,
Pierre Thijssen.

Medewerkers aan dit nummer

Audrey, Betty Berger, Rob de Brouwer,
Hasko van Dalen, Eric van Eck,
Cees Michielse, Jaap van der Spek,
Joop van Vliet, Marjoke Wessels,
Pierre Thijssen.

Grafisch Ontwerp

William van Giessen

Afbeeldingen

pixabay.com
Marcel Bruins
Valerie Kuypers

Druk en verzending

Senefelder Misset

Verantwoording

Het ledenblad 'Ons Pensioen' is het contactorgaan van de BPP en verschijnt zes keer per jaar. Ons Pensioen komt tot stand in samenwerking met 'Pensioenbelangen' (van de NBP). De meningen en visies in dit blad zijn niet noodzakelijker-

wijs die van het verenigingsbestuur. De redactie streeft ernaar de onderwerpen vanuit een breed en diverse perspectief te behandelen. Het is aan de lezer zelf om (mede aan de hand van meningen en visies in dit blad) tot eigen oordeelsvorming te komen. Voorts is de redactie niet verantwoordelijk voor de inhoud van advertenties en bijsluiters. Overname van (delen van) artikelen is toegestaan, met bronvermelding. De redactie plaatst met regelmaat reacties, artikelen en meningen van lezers. Reacties kunnen worden gezonden naar: roelof.j.mulder@planet.nl. De redactie behoudt zich het recht voor reactie niet, dan wel ingekort te plaatsen zonder daarover vooraf met de inzenders te overleggen. De redactie werkt met een redactiestatuut.

Bestuur

Voorzitter: Peter Patijn.
Secretaris: Cees Michielse.
Penningmeester: Jaap Dijkstra.
Leden: Jan van Pijkeren, Jaap van der Spek, Baukje Vegter.

Ledenadministratie

Adreswijzigingen en opzeggingen graag als volgt doorgeven: Jaap Dijkstra (071) 521 52 46, of ledenadministratie@pfzw-belangenvereniging.nl.

Lid worden

De contributie bedraagt slechts €11 per jaar (meer mag natuurlijk ook!). Het partnerlidmaatschap is €5,50 per jaar. U kunt zich aanmelden via de strook in dit blad, via de website of via een brief met gegevens aan de ledenadministrateur. Betalingen kunnen worden overgemaakt op banknummer NL83 INGB 000 455 2579 (ING Bank) t.n.v. Belangenvereniging Pensioengerechtigden PFZW.

Belangrijk om te weten

Als u overlijdt, stopt uw Ouderdoms- pensioen van PFZW. Uw partner en kinderen hebben dan onder bepaalde voorwaarden recht op Partner- en Wezenpensioen. Ook hebben zij recht op een eenmalige slotuitkering die gelijk is aan driemaal het bruto maandbedrag van uw Ouderdomspensioen. Over die uitkering wordt geen loonheffing (belasting) en zorgpremie betaald. Het nettobedrag is dus gelijk aan het brutobedrag. De partner krijgt deze uitkering. Is er geen partner? Dan krijgen de kinderen jonger dan 21 jaar de uitkering. Als er geen partner of wees is die aanspraak maakt op de uitkering ineens, dan kan deze worden uitbetaald aan de natuurlijke persoon (bijvoorbeeld kinderen ouder dan 21 jaar, neven, nichten, vrienden) die kosten heeft gemaakt in verband met het overlijden.

Commissie Financiële Dienstverlening

In geval van problemen met PFZW over uw pensioenberekening, zoek contact op met de voorzitter van deze BPP-commissie: P.Patijn (06-51110724).

Advertenties

PSH Media Sales Support, telefoon: (0134) 355 830, e-mail: frank.roosenbeek@pshmediasales.nl. Tarieven op aanvraag.

**De aanmeldingsbon
voor nieuwe leden
vindt u op de
achterzijde.**

AANMELDINGSBON VOOR NIEUWE LEDEN

Ik meld mij aan als lid van de belangenvereniging Pensioengerechtigden Pensioenfonds Zorg en Welzijn (BPP, contributie € 11,00 per jaar) en ontvang binnenkort het laatste nummer van 'Ons Pensioen'. Ik meld wel/niet mijn partner aan voor € 5,50 per jaar.

Naam: _____ m/v

Voorletter(s): _____

Straat en huisnummer: _____

Postcode en plaatsnaam: _____

Telefoonnummer: _____

E-mailadres: _____

Geboortjaar: _____

Laatste functie: _____

E-mail deze gegevens naar: contact@pfzw-belangenvereniging.nl

Of ga naar onze website www.pfzw-belangenvereniging.nl - pagina 'lid worden'.

U kunt de bon ook sturen naar: Secretariaat BPP, Grevelingenhout 158, 4311 NL, Bruinisse.